

**§ 1 Svar på interpellation 2016/17:257 om den turkiska regeringens
förtryck av oppositionen**

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Ärade ledamöter! Jonas Sjöstedt har frågat mig om jag avser att ta initiativ för att Sveriges regering agerar mot behandlingen av HDP:s två ordförande och om jag avser att agera inom EU för att påverka Turkiets orättfärdiga behandling av Demirtaş och Yükksekdağ.

Jag delar interpellantens stora oro över den försämrade situationen i Turkiet, inte minst vad gäller massavskedanden och arresteringar, inskränkt frihet för medier och förslag på konstitutionsförändringar som om de genomförs bland annat kommer att försvaga parlamentets roll.

Den typen av omfattande arresteringar och åtal mot företrädare för den politiska oppositionen som vi ser i Turkiet efter kuppförsöket underminerar det demokratiska systemet. Åtgärder som dessa, vilka framför allt drabbat representanter för HDP, riskerar att spä på det polariserade politiska klimat som redan råder och skapa ytterligare spänningar mellan grupper.

De omfattande åtalerna mot de båda partiledarna för HDP är extremt oroande och en del av de åtgärder mot HDP:s representanter och partikontor som har pågått en längre tid. HDP-ledarna – och de andra demokratiskt valda företrädarna – behöver släppas fria skyndsamt för att kunna fullgöra sina parlamentariska mandat och bidra till att skapa förutsättningar för en demokratisk debatt inför den kommande folkomröstningen.

Regeringen avser att fortsättningsvis ta upp detta med turkiska företrädare, bilateralt och inom EU. Vi stöder EU:s höga representant Mogherinis och kommissionär Hahns tydliga budskap på området. Vi ämnar även fortsättningsvis driva på för att dessa frågor ska förbli högt prioriterade på den politiska dagordningen i EU:s relation till Turkiet.

Anf. 2 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Tack, utrikesminister Wallström, för svaret! Jag tycker att det är särskilt viktigt att utrikesministern är så tydlig med att Sverige kräver att HDP-ledarna skyndsamt ska frigges. Jag tycker att det är ett viktigt och positivt besked, och det är också ett besked direkt till den turkiska regeringen.

HDP:s ledning sitter i fängelse. Det gör också kanske 4 000–5 000 andra HDP-medlemmar, varav många är förtroendevalda. Många är borgmästare. Många är parlamentsledamöter. Det enda brott som de anklagas

för är att ha framfört sina politiska uppfattningar och fullgjort sitt politiska uppdrag som opposition.

Jag tycker därför att det är viktigt att Margot Wallström och regeringen också lovar att ta upp det här, både bilateralt med den turkiska regeringen och via Europeiska unionen.

Turkiet är på väg att bli en diktatur. Kuppförsöket används för att krossa opposition som inte har någon som helst koppling till detta kupp-försök. Vi ser inte bara politiker som grips; vi ser även massavskedanden av fackligt aktiva och hur kritiska medier stängs. Kulturföreningar beordras att upphöra med sin verksamhet. Akademiker avskedas och beläggs med reseförbud. Det vi ser i Kurdistan är ett brutalt våld som riskerar att leda till ett fullskaligt inbördeskrig. Turkiet är i dag ett land av fruktan och massarresteringar av människor.

För de här attackerna har HDP varit ett huvudmål för den turkiska regeringen, och det är tydligt varför. HDP är ett demokratiskt vänsterparti som driver sociala och fackliga frågor om löntagarnas rättigheter. Men HDP är också den viktigaste rösten för minoriteters rättigheter i Turkiet. Det gäller inte bara kurderna, som oftast nämns, utan även de kristna minoriteterna i Turkiet, vars rättigheter ofta tas upp.

I den kurdiska frågan har HDP varit en uthållig aktör för en fredlig lösning. Man har gång på gång uppmanat både den turkiska staten och PKK att lägga ned vapnen och komma till förhandlingsbordet. Risken är att om HDP krossas så krossas också hoppet om en fredlig lösning på kurd-frågan i Turkiet för en lång tid framåt.

HDP är även en uttalad röst för kvinnors rättigheter i det patriarkala Turkiet och mot regeringens försök att angripa kvinnors och barns rättigheter. HDP har hävdat flyktingarnas situation och asylrätten. De är på varje punkt Erdoğan och AKP:s motsats. Det är därför de angrips; det är därför de fängslas.

I Vänsterpartiet har vi ett system där vi är faddrar åt HDP:s parlamentariker. Vi har ett särskilt ansvar för olika personer som vi följer och har personlig kontakt med. Själv är jag fadder för partiledaren Selahattin Demirtaş, som är fängslad. Jag träffade honom i maj i parlamentet när man lyfte hans immunitet. Han hotas i dag av 142 års fängelse, i praktiken att aldrig som fri man få träffa sin dottrar och sin hustru mer. Precis som de andra HDP:arna har han valt att inte fly. Han har valt att stanna.

När jag träffade honom i Stockholm i september sa han ”snart sitter jag i fängelse”. Och han fick rätt. När jag var i Turkiet i december fick jag inte träffa honom. Jag fick stå utanför fängelsemuren, därför att han hålls i ett isoleringsfängelse.

Selahattin sa till mig: Det är omvärlden som avgör HDP:s framtid, liksom min framtid. Det viktiga är att ni protesterar. Turkiet är känsligt för vad omvärlden tycker.

Nu börjar rättegångarna, och på torsdag är det första rättegångsdagen mot Selahattin Demirtaş. Något oberoende rättsväsen finns inte i Turkiet, och min fråga är: Kommer Sverige att kalla upp Turkiets ambassadör före torsdag eller på annat vis direkt kommunicera till Turkiet att man anser att detta är en illegitim rättegång? Kommer EU att protestera före torsdag?

Herr talman! Jag vill börja med att säga att jag högaktar det Vänsterpartiet har gjort och det Jonas Sjöstedt personligen har gjort. Det är otroligt modigt och viktigt, och jag tycker att det är en utmärkt idé att ha sådana här faddersystem. Det är inte bara en stark signal till omvärlden, utan det handlar också om att i praktiken visa just det som Jonas Sjöstedt säger: att omvärlden måste fortsättningsvis hålla fokus på vad som händer. Detta ska ni verkligen ha all heder av, Jonas Sjöstedt.

Vi tog förstås upp Turkiet i utrikesdeklarationen, men som alltid blir det för kort. Därför är det bra att vi får diskutera det här. Jag har personligen sett till att via uttalanden backa upp när EU eller Sverige uttalar sig, och jag har också träffat Demirtaş. Precis som Jonas Sjöstedt säger är det viktigt att fortsättningsvis hålla det här högst upp på dagordningen.

Jag delar helt och hållet Sjöstedts analys och engagemang när det gäller respekten för mänskliga rättigheter, men tyvärr har vi sett hur utvecklingen har gått i motsatt riktning.

Det som vi brukar göra i situationer som den här, när det blir rättegångar, är att kräva att vi får komma dit och bevaka rättegångarna. Det brukar vi försöka göra samordnat med andra EU-länder, för då blir man också starkare. När jag kommer tillbaka till Utrikesdepartementet i dag kommer jag att följa upp detta för att se exakt hur långt planerna har kommit på att bevaka rättegången tillsammans med de andra EU-länderna.

Det är också en fördel att vi kan tala med ambassadören eller på annat sätt se till att via vår ambassadör i Turkiet också göra klart att vi har ögonen på detta och kommer att göra allt vi kan för att bevaka rättegången.

Bara för att säga någonting mer om det som också är ett mycket allvarligt inslag i de åtgärder som den turkiska regeringen har vidtagit: Utöver oppositionspolitikerna har de alltså gjort omfattande tillslag mot stora grupper som journalister och akademiker, och detta eroderar ju hela den pluralism och faktiskt också dynamik som har funnits och finns i Turkiet och som är grunden i varje demokratiskt samhälle.

Det går även stick i stäv med det vi såg efter valet i juni 2015, när HDP kom in i parlamentet, vilket var en seger inte bara för tydligare representation för olika befolkningsgrupper utan också för ett mer jämställt parlament, eftersom många HDP-ledamöter är kvinnor.

Åtgärder med syfte att underminera HDP har genomförts, inte minst sedan den parlamentariska immuniteten lyftes. Den senaste veckan har vi också fått information om att det fortsätter att ske omfattande tillslag mot kurdiska företrädare. Det är förstås en del av en legitim kamp mot PKK:s terrorism, men det bidrar ytterligare till en bild av ett samhälle som blir repressivt. Här tror vi också att det ingår många HDP-företrädare.

Det är centralt att man gör skillnad mellan vålds- och terrorishandlingar och uttryck för oppositionella åsikter. Det är det som står på spel här. Jag kommer definitivt – det kan Jonas Sjöstedt vara säker på – att se till att vi följer upp och bevakar rättegången.

Anf. 4 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Jag tackar utrikesministern för svaret.

Det är ett positivt besked att den svenska ambassaden kommer att engageras i samband med rättegångarna. Jag vill också understryka att Utrikesdepartementet och ambassaden har varit behjälpliga när vi har varit på plats i Turkiet. Det tackar jag för.

Turkiets öde är viktigt för hela regionen. Man står inför en sorts vägval. Det är svårt att finna en demokratisk och fredlig utveckling utan att ge den kurdiska minoriteten rättigheter på olika sätt. HDP:s största brott i Erdoğans ögon är att partiet har stått upp för kurdernas rättigheter och även uttalat sig i andra frågor.

HDP har också stöttat de kurder i Syrien som har slagit tillbaka Islamiska staten och har gjort avgörande insatser för att bekämpa IS vidrigheter. I det sammanhanget har Turkiet spelat en något dubbel roll. Man har själv utsatts för terrorangrepp från IS. Man slåss i dag mot IS på marken i Syrien, men man har också låtit IS ta illegala kombattanter över gränsen, har haft en omfattande handel och har i övrigt spelat en dubbel roll de senaste åren.

Hur vågar Turkiet bli så auktoritärt och spela denna dubbla roll? Jag tror att det handlar om att det turkiska styret ser att det pågår ett dubbelspel. Turkiet är ett Natoland. Det gör att andra Natoländer håller igen på kritiken. Det märks på Natoanhängare i Sverige att de ogärna kritiserar Nato-landet Turkiet. Anpassningen till medlemskapet har redan börjat i den borgerliga politiken. Turkiet köper mycket vapen från EU-länder. Turkiet har ett stort ekonomiskt utbyte. Allra viktigast är att Turkiet i dag håller tillbaka de flyktingar som annars hade tagit sig till Europa. Jag menar att det är uppenbart att Turkiet utnyttjar flyktigavtalet som en sorts gisslan gentemot Europa. Även HDP har påpekat att avtalet leder till en dålig situation för flyktingarna och ger Erdoğan utpressningsmakt. Frågan är om EU är berett att ompröva centrala delar av politiken när man ser hur den bidrar till urartningen i Turkiet.

I april folkomröstas Turkiet om en ny författning. Det är ett försök av Erdoğan att legitimera ett auktoritärt styre via en folkomröstning. Vänsterpartiet och HDP uppmanar turkiska medborgare i Sverige att rösta i folkomröstningen och att rösta nej till författningsändringen.

Det är inte en fri och rättvis folkomröstning när företrädare för de viktigaste partierna som är emot författningsändringen faktiskt sitter i fängelse. Vi ser hur lokaler som hör till HDP och andra partier angrips av lynchmobbar. Vi ser att det finns en uppenbar risk för våld mot valmöten där man inte vill gå med på författningsändringen.

Jag har en fråga till Margot Wallström om folkomröstningen. Anser den svenska regeringen att det är fråga om en fri och rättvis folkomröstning i Turkiet om nuvarande omständigheter fortsätter att råda fram till april – svårigheter för oppositionen och bristen på fria medier?

Anf. 5 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Interpellationen och denna diskussion ger verkligen anledning att fundera över det långsiktiga förhållningssättet till Turkiet, Turkiets framtid, vår relation och EU:s relation till Turkiet.

Vi har verkat för att bevara Turkiets EU-perspektiv. Vi menar att det var EU-perspektivet som under ett antal år, fram till början av 2000-talet,

drev fram reformer i Turkiet och en utveckling som gick i rätt riktning. På lång sikt är det ett av de mest effektiva sätten att påverka Turkiets vägval.

Vi ska samarbeta i frågor där vi har ett gemensamt intresse. Då kan vi ha en bred och konstruktiv dialog, och det kan stärka de progressiva och reformvänliga krafterna i Turkiet. Vi måste komma ihåg att i hela processen ge dem kraft och styrka att våga agera och stå emot.

I EU-dialogen med Turkiet är Sverige också det land som ständigt lyfter fram vikten av att prata om demokrati, om mänskliga rättigheter, om rättsstatens principer och om situationen i sydöstra Turkiet. Det har vi insisterat på i dialogen mellan EU och Turkiet.

Jag har ingen annan bild än den Jonas Sjöstedt har om hur den tvetydiga relationen till terrorism och terrorismbekämpning utvecklas. Men om våldsutvecklingen i sydöstra Turkiet fortsätter kommer det att skada förutsättningarna för varje fredsprocess. Utan att ha en fredsprocess att återgå till och förhandlingar med kurderna går det inte att få ett Turkiet som blir framgångsrikt, demokratiskt och rör sig i rätt riktning. Det är helt centralt för att åstadkomma säkerhet i regionen.

Det finns en punkt där jag inte håller med Jonas Sjöstedt, nämligen flyktigavtalet. Flyktigavtalet handlar om att hjälpa de flyktingar som finns i Turkiet. Hittills har Turkiet, i stora drag, hedrat det avtal som finns. De medel som har betalats ut går till FN-organen och till att hjälpa de flyktingar som redan finns där. Som Jonas Sjöstedt vet är det fråga om ett stort antal.

Vi måste erkänna att Turkiet har bidragit med ett stort flyktingmottagande och på sina håll har bra projekt för flyktingar. De får komma in i samhället och jobba. Det finns en fungerande integration. Det är klart att det är en ständig kamp att hantera utmaningen, men i stora drag har Turkiet hedrat överenskommelsen.

Här pratar vi om mellan 1 och 2 miljoner flyktingar. Jag tycker inte att vi på samma sätt rakt av kan säga att Turkiet har utnyttjat situationen på ett otillbörligt sätt. Turkiet har försökt att hedra överenskommelsen. Även för Turkiet betyder det mycket att kunna förbättra situationen i många av de flyktingläger som finns där.

Vi ska fortsätta att sträva på med flyktingöverenskommelsen. Den innebär framför allt hjälp till dem som redan finns som flyktingar i Turkiet. De behöver stödet. I övrigt håller jag med om Jonas Sjöstedts beskrivning av läget och utmaningarna just nu.

Anf. 6 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Jag brukar inte rekommendera EU-medlemskap i allmänhet, men jag tycker att varje land ska ha rätt att söka och självt avgöra om landet vill vara medlem. Det gäller även Turkiet. På den punkten är jag överens med Margot Wallström om att den dag Turkiet åter är en fungerande demokrati ska den dörren finnas för landet – om Turkiet så önskar.

I fråga om flyktigavtalet har Vänsterpartiet en annan åsikt. Vi menar att Turkiet inte uppfyller kraven på att ta emot flyktingar på ett bra sätt. Turkiet ger inte heller asyl till icke-europeiska medborgare. Det finns ett omfattande utnyttjande av syriska flyktingar i Turkiet. Jag menar att avtalet mer är ett tecken på EU:s och världssamfundets misslyckande att gemensamt ta ansvar för flyktingarna från krigets Syrien. Om detta har vi debatterat förut, och vi har olika åsikter.

Prot. 2016/17:70
17 februari

Svar på
interpellationer

När det gäller huvudfrågan för interpellationen vill jag tacka utrikesministern för ett par tydliga besked, nämligen att Yüsekdağ, Demirtaş och de andra politiska fångarna ska frigges snarast – det är ett viktigt besked från Sverige – vidare att den svenska ambassaden på olika sätt kommer att finnas på plats i samband med de politiska rättegångarna och slutligen att Sverige kommer att agera bilateralt och via EU för att försöka få en rättvis behandling och ett frigivande av HDP:s företrädare på olika nivåer.

Selahattin sa till mig att omvärlden avgör om de blir fria eller får sitta i fängelse. Nu har den stunden kommit, och jag hoppas att Sverige kommer att vara det land inom EU som står upp för politiska och mänskliga rättigheter i Turkiet.

Anf. 7 Urikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Jag ska be att få tacka Jonas Sjöstedt för det djupa engagemanget och för modet att göra någonting – att åka till Turkiet. Systemet med faddrar är en bra modell. Jag högaktar Vänsterpartiet för det.

Tack också för viktiga samtal och goda kontakter som ni odlar med representanter för det turkiska samhället och även för de goda samtal och debatter som vi kan ha. Det är viktigt att utvecklingen i Turkiet vänder, och vi bidrar till det genom att uppmärksamma det och genom att försöka föra en konstruktiv debatt om vägarna framåt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 2 Svar på interpellation 2016/17:258 om resan till diktaturen Iran

Anf. 8 Urikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Hans Linde har frågat statsministern om han avser att lyfta fram frågor om demokrati, mänskliga rättigheter och dödsstraff under sin resa till Iran. Vidare undrar Hans Linde om statsministern avser att inkludera företrädare för oberoende människorättsorganisationer och fackliga företrädare i sin delegation till Iran.

Interpellationen har överlämnats till mig. Den ställdes inför besöket i Iran den 11–12 februari, som nu har genomförts. Eftersom interpellationen besvaras efter att resan genomförts kommer jag att svara på vilka aspekter som lyftes fram under resan.

Situationen för mänskliga rättigheter är som Hans Linde beskriver mycket allvarlig i Iran, inklusive situationen för kvinnor, religiösa minoriteter och oliktankande. Tortyr och dödsstraff är mycket allvarligt och oroande.

Frågor om mänskliga rättigheter tas alltid upp i våra möten med Iran. Från Sveriges sida har vi en tradition av att vara tydliga när det gäller demokrati och mänskliga rättigheter, och det ska vi fortsätta att vara.

Vi är pådrivande i dessa frågor inom FN och EU, inklusive genom att stödja FN:s specialrapportör för mänskliga rättigheter i Iran, Asma Jahangir. Regeringen kommer även fortsättningsvis att driva frågan om mänskliga rättigheter med Iran, såväl bilateralt som multilateralt.

Statsministerns besök var en del i detta arbete. Resan genomfördes tillsammans med en stor delegation med företrädare för myndigheter, lärosäten och företag. En senior representant för IF Metall ingick i delegationen.

Regeringens starka engagemang för mänskliga rättigheter och demokrati genomsyrade besöket. Frågor om mänskliga rättigheter, inklusive dödsstraff, diskriminering av kvinnor och minoriteter och behandling av oliktänkande, togs upp i de möten som statsministern deltog i, inklusive de med president Hassan Rohani.

Under besöket träffade statsministern Irans vicepresident för kvinno- och familjefrågor Molaverdi. Mötet följdes av ett rundabordssamtal där statsministern och vicepresident Molaverdi tillsammans med iranska och svenska företrädare diskuterade hur man kan stärka kvinnors tillträde till arbetsmarknaden och deltagande i samhällslivet. Från iransk sida deltog kvinnor verksamma i parlamentet, i företag och i det civila samhället. I detta samtal deltog också IF Metalls representant.

Under besöket undertecknades ett samförståndsavtal mellan vicepresident Molaverdi och det svenska Socialdepartementet om samarbete för att stärka kvinnors arbetskraftsdeltagande och entreprenörskap. Avtalet bildar en grund för fortsatt utbyte med Iran på det här området och kommer att följas upp framöver.

Några veckor före statsministerns besök reste Utrikesdepartementets rättschef till Iran för att diskutera frågor om mänskliga rättigheter. Vi kommer även fortsättningsvis att föra mer specifika samtal med relevanta iranska företrädare som komplement till vår vanliga politiska dialog, inklusive om enskilda konsulära fall.

Regeringen stöder det viktiga arbete som civilsamhället gör för att uppmärksamma kränkningar av mänskliga rättigheter i Iran. Vi träffar återkommande civilsamhällesorganisationer och inhämtar deras synpunkter. Inför resan till Iran hade statsministern ett möte med representanter för bland annat Amnesty International och Human Rights Watch om situationen för mänskliga rättigheter i Iran. Regeringen kommer självklart att fortsätta dialogen med det civila samhället.

Anf. 9 HANS LINDE (V):

Herr talman! Jag vill tacka utrikesministern för svaret. Jag uppskattar alltid att få debattera och diskutera med Margot Wallström i denna kammar, men jag vill understryka att den här interpellationen var ställd till statsministern för att vi skulle diskutera de här viktiga frågorna före hans avresa. Det var trots allt statsministern som deltog i resan till Iran. Utrikesminister Wallström deltog inte.

Det är egentligen inte konstigt att det väcks frågor och uppstår debatt när Sveriges statsminister leder en stor delegation till en av vår tids hårdaste och mest auktoritära diktaturer. Det är ett land där det inte finns några frizoner från förtrycket och där vi ser att i synnerhet etniska och religiösa minoriteter, hbtq-personer, fackligt aktiva och sympatisörer med oppositionen drabbas av ett mycket hårt förtryck. Det är ett land där flickor och kvinnor är utsatta för ett systematiskt och omfattande förtryck som genomsyrar alla delar av det iranska samhället. Vi vet att under 2015 avrättade regimen i Teheran minst 977 personer. Det är en regim som spelar en destruktiv roll också utanför sitt lands gränser. Man stöder Asads krig i Syrien. Man spelar en mycket destruktiv roll i både Irak och Jemen.

Det är möjligtvis mer förvånande att den debatt vi har haft om den här resan egentligen inte har handlat om några av de här sakerna utan om ett statsråds klädsel. Som man och feminist avser jag inte att recensera hur enskilda statsråd klär sig. Det brukar jag inte göra, och jag kommer inte att göra det i dag.

Jag kommer att fokusera på de frågor som jag tycker är viktiga på den här resan – hur Sverige kan vara en tydlig röst för demokrati och mänskliga rättigheter och hur vi ska kunna bedriva handelspolitik med ett land där de fackliga rättigheterna systematiskt inskränks.

För mig är det en självklarhet att om ska man ha ett utbyte med ett land som Iran måste frågor om mänskliga rättigheter stå högst upp på dagordningen. Vi får aldrig kompromissa med de centrala frågorna för oss, såsom kvinnors och hbtq-personers rättigheter, pressfrihet och fackliga rättigheter.

För mig är det viktigt att man ser att handelspolitiken aldrig kan separeras från frågor om mänskliga rättigheter. Det sägs ibland i Sverige att handelspolitik och svensk export per automatik leder till demokrati och mänskliga rättigheter. Så ser det ju inte ut. Vi har tyvärr sett alltför många exempel på det rakt motsatta i Iran, där svensk export ibland till och med har bidragit till att stärka regimen.

På utrikesminister Margot Wallström låter det i dag som att det var mänskliga rättigheter och demokrati som stod högst upp på dagordningen när statsministern åkte till Iran. Men jag har läst vad regeringen själv skrev inför sin resa. Då slog man fast att ”det bilaterala samarbetet, handelsfrågor och utvecklingen i regionen” skulle stå i fokus för resan. När regeringen själv skulle formulera ett pressmeddelande om statsministerns resa nämnde man inte mänskliga rättigheter, kvinnors rättigheter eller fackliga rättigheter. Man tog med sig ett mycket stort antal företrädare för det svenska näringslivet men bara en facklig företrädare och ingen företrädare för människorättsorganisationer.

Utrikesministern deltog som sagt inte i resan. Det gjorde inte heller statsråd med ansvar för demokrati, jämställdhet eller fackliga frågor. I stället tog statsministern med sig handelsministern. Det visar ju tydligt vad regeringens prioriteringar var på den här resan. Det är uppenbart för alla oss som har följt statsministerns resa till Iran att syftet med resan var att öka svensk export. Det var att öka de svenska investeringarna.

Därför måste jag fråga Margot Wallström, företrädare för den så kallade feministiska utrikespolitiken: Varför valde regeringen att prioritera handelspolitik före mänskliga rättigheter? Varför valde man att ta med sig så många från näringslivet men bara en person från det civila samhället? Varför valde statsministern att ta med sig handelsministern men inte de statsråd som är ansvariga för jämställdhet, demokrati och fackliga rättigheter?

Anf. 10 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Jag uppskattar att vi rör oss från huvudbonaden till huvudsaken när vi diskuterar Iran och relationen till Iran.

För det första, Hans Linde, handlar det inte bara om ett besök. Det handlar om att det här var det första besöket. Det måste naturligtvis följas upp, och då är frågan hur man lägger upp det på ett bra sätt så att man faktiskt kan göra både och – intressera Iran för besöket och visa vad man

kan få ut av det, men också föra fram mänskliga rättigheter. Jag tycker att jag har redogjort för det.

Men i grunden handlar den här debatten om isolering eller kontakt. Vilken relation ska vi ha till Iran, och vilken politik ska vi ha gentemot Iran?

Sanningen är ju att de lyfta sanktionerna till följd av att man ingått det kärntekniska avtalet innebär nya möjligheter för Iran till ökad handel och fler internationella och mellanstatliga kontakter. Där börjar det naturligtvis också för deras del. Det handlar om att få en väg in och kunna argumentera på ett sådant sätt att vi får låna deras öra och får möjlighet att föra fram också kritiska synpunkter, för så måste det vara. Ett fördjupat utbyte möjliggör dialog också om frågor som mänskliga rättigheter. Vi menar att Sverige inte ska isolera sig. Vi ska inte stå kvar här och bara peka på Iran och skälla på Iran utan ta tillfället i akt att skapa kontakt och dialog.

Inte minst skickade vi från Utrikesdepartementet vår rättschef, som kunde ha en mycket konstruktiv kontakt och dialog om mänskliga rättigheter, om lagstiftning och om alla de frågor som hör ihop med hur man skapar respekt för mänskliga rättigheter.

Vi menar att det är genom engagemang, dialog och samarbete på lämpliga områden, i kombination med tydliga och skarpa budskap, som vi kan bidra till en positiv utveckling i Iran.

Kom ihåg att Iran är långt ifrån ett homogent land; det måste sägas. Den långvariga isoleringen av Iran har framför allt gynnat de delar av det iranska samhället som vill ta avstånd från omvärlden och skydda befintliga strukturer och egna positioner.

Däremot ser vi att det finns andra krafter i det iranska samhället som faktiskt välkomnar ett ökat engagemang och ett ökat internationellt utbyte, och det är de som stärks av att vi har djupare bilaterala kontakter. Vi menar att vi gör det bäst genom ökad handel och genom dialog och utbyte på olika områden. Det här besöket var ett uttryck för det.

Jag ser förstås också fram emot att så småningom besöka Iran. Vi ser inte detta som en enskild händelse utan har ett fortsatt ömsesidigt intresse av ett ökat utbyte. Det gäller också frågor som berördes i Iran. Man talade till exempel om miljö och miljövänliga bussar; Teheran har världens sämsta stadsluft. Miljövänliga transporter är ett område där vi kan lära ut mer. Hälso- och sjukvård och it är andra områden man är intresserad av.

Besöket har gett konkreta resultat. Nu har vi fem samförståndsavtal; det är svenska företag som har slutit stora avtal. Det betyder något, och det betyder mycket också för att motivera Iran att fortsätta dialogen. Genom att skicka en delegation med en stor andel kvinnor och involvera fackliga företrädare i samtalen visar vi att vi står för våra värderingar även i handling.

Anf. 11 HANS LINDE (V):

Herr talman! Först måste jag notera att det efter en intensiv debatt om Iranresan den senaste veckan är tämligen tomt i kammaren. De som har gjort stora inrikespolitiska poänger på resan lyser med sin frånvaro nu när vi verkligen ska diskutera vad den handlat om. Jag tycker att det är lite talande för den debatt vi har haft.

Sedan tycker jag nog att utrikesministern målar upp en falsk motsättning. Hon säger att vi måste välja mellan isolering och kontakt. Jag har

Prot. 2016/17:70
17 februari

Svar på
interpellationer

inte hört någon som förespråkar total isolering av regimen i Iran. Vi talar om kontakt, men frågan är hur den ska se ut.

Det finns lägen mellan att till 100 procent isolera och att skicka stora näringslivsdelegationer till Teheran. Det finns mellanvägar att gå. Jag tror till exempel att vi behöver fundera över vår handelspolitik. Jag tycker att vi ska handla med ett land som Iran, inte minst därför att vi har sett att totala handelsbojkotter riskerar att göra vardagen för vanliga iranier ännu svårare.

Men frågan är då: Vad är det vi ska exportera och handla med? Historiskt har vi sett alldeles för många exempel på att Sverige har brustit i att ställa tydliga krav på den svenska exporten och det svenska näringslivet. Jag noterar att Exportkreditnämnden under den borgerliga regeringen utfärdade exportgarantier till regimen i Teheran på 15 miljarder kronor utan att några tydliga offentliga konsekvensanalyser gjordes när det gäller till exempel fackliga och mänskliga rättigheter.

Vi har sett hur svenska Ericsson har kritiserats för att man exporterat telekomsystem till Iran, som enligt oppositionen används av regimen för att spåra upp oppositionella. Den typen av handel vill vi inte se.

Jag tror också att det är viktigt att ha en dialog med regimen i Iran, men frågan är vad den ska handla om. Man blir oroad när man läser ett pressmeddelande från Sveriges feministiska regering inför en resa till Iran, där det sägs att syftet med resan är bilaterala samarbeten, handelsfrågor och utveckling i regionen. Frågor om mänskliga rättigheter, fackliga rättigheter och kvinnors rättigheter lyfts inte fram som prioriterade.

Det jag skulle vilja diskutera, och som jag tycker att vi behöver fundera på, är hur vi stöder de motkrafter och fickor av motstånd som finns i olika delar av det iranska samhället. Det finns en modig feministisk rörelse i Iran. Det finns oppositionsgrupper i olika delar av landet.

Det finns framför allt en facklig rörelse som gör motstånd i det dagliga arbetet. Trots att oberoende fackföreningar och strejkrätt inte existerar i Iran ser vi att människor organiserar sig fackligt och försöker bilda nya fackföreningar och organisera strejker. Vi ser att regimen i Teheran slår ned alla dessa försök med oerhört hård repression. Man fängslar fackligt aktiva, förföljer dem och utsätter dem för våld.

Jag noterar att Stefan Löfven ofta talar om den svenska modellen och lyfter fram sitt initiativ Global Deal, men vi kunde inte riktigt se detta engagemang när statsministern åkte till Iran. Därför skulle jag vilja ställa några frågor till Margot Wallström:

Lyftes de fackliga rättigheterna fram vid Stefan Löfvens möten med den iranska ledningen? Lyfte han upp något av de enskilda fallen med fackliga företrädare som sitter fängslade? Lyfte han till exempel upp Jafar Azimzadeh, som dömts till elva års fängelse för att ha engagerat sig fackligt? Nämnde statsministern Esmail Abdi, generalsekreterare för en fackförening för lärare, som just nu sitter i Evinfängelset?

Jag noterar vidare att man visserligen tog med sig en representant för IF Metall, men den inbjudan gick ut först tre veckor före resan till Iran, sedan tidningen Arbetet uppmärksammat att inga fackliga företrädare hade bjudits med. Varför krävs det medieuppmärksamhet för att regeringen ska ta med sig fackliga företrädare? Och varför bjöd man inte med LO, Transport, Kommunal och Lärarförbundet, som i dag genom en plattform för Iran jobbar med fackliga rättigheter i diktaturens Iran?

Anf. 12 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Jag tycker att vi rör oss närmare och närmare varandra i synen på dessa frågor. Nu är vi inne på detaljer gällande exakt hur delegationen sattes samman och hur handelsförbindelserna ska utformas, och det är kanske mer handelsministerns än min sak att beskriva.

Men sanningen är att statsministern lyfte upp situationen för mänskliga rättigheter vid sina bilaterala möten, även med presidenten, och det gjorde även EU- och handelsministern vid sina möten. Detta mottogs med respekt för den svenska hållningen och för den stora vikt vi lägger vid dessa frågor.

Bristen på respekt för kvinnors mänskliga rättigheter, tillämpningen av dödsstraffet, bristande fackliga rättigheter samt fängslande av aktivister och oppositionella var frågor som togs upp under besöket. Enskilda fall togs också upp, liksom konsulära fall. Allt detta täcktes alltså under besöket.

Jag tror att det är en ständig utmaning att hitta rätt sammansättning på delegationer och komma fram till vilka som ska följa med – det kan man alltid ha synpunkter på. Jag tycker att det viktiga är vad som hände under besöket. Man skrev samförståndsavtal med Iran om transport, teknik och innovation, it, högre utbildning och forskning samt om att öka kvinnors inflytande. Svenska företag skrev avtal, och det gynnar svensk ekonomi och arbetsmarknad.

Genom att skicka en delegation med så många kvinnor uppmärksammades den saken, både där och internationellt. Det blev också en stark reaktion på detta: På den ena sidan av bordet fanns den svenska delegationen med en stor andel kvinnor, medan det på den andra sidan – vilket också påpekades i Iran – i stort sett saknades kvinnor.

Vi har visat att vi står för våra värderingar också i handling, och dessa frågor har tagits upp. Sedan kan man tycka att det skulle ha varit mer eller att delegationen borde ha innehållit en viss person, och det får man väl lära sig av och fundera över till nästa gång. Detta var vårt första besök, och det är klart att det alltid är viktigt hur det läggs upp.

Sedan tycker jag att du har en poäng i att vi borde ha nämnt mänskliga rättigheter i vår egen presentation av de frågor som skulle behandlas. Det måste vara ett förbiseende. Men det viktiga var att det faktiskt var det som stod i fokus i väldigt hög grad. Iran är också så pass välunderrättade att de vet vilka frågor vi vill ta upp och driva. Det blev ett meningsfullt samtal.

Att vi från UD:s sida skickade vår rättschef för att diskutera mänskliga rättigheter är ännu ett utslag för att vi tar detta på stort allvar. Detta var början på en kontakt som vi förstås hoppas ska fördjupas.

Statsministern berättade själv att de när de var på fordonsfabriken kunde se att det är en modell; det ser likadant ut på en sådan fabrik i Sverige. Det blir ett exempel för dem som har ett fackligt intresse och för alla som jobbar där. Detta sprider sig förstås som ringar på vattnet, i bästa fall. För statsministern var detta definitivt något som stod i fokus för samtalen, och han tyckte att det var mycket viktigt att få lyfta fram denna typ av frågor.

Anf. 13 HANS LINDE (V):

Herr talman! Jag tycker nog att Margot Wallström förminskar frågan om hur man sammansätter delegationer. Det är klart att det spelar roll i mötesrummen om det sitter med fackliga företrädare eller bara företrädare

Prot. 2016/17:70
17 februari

Svar på
interpellationer

för näringslivet. Det trodde jag var ganska uppenbart för en företrädare för det socialdemokratiska arbetarepartiet.

Det gör också skillnad om det sitter folk från civilsamhället vid bordet eller inte. Det gör skillnad om det sitter människorättsförsvarare vid bordet eller inte. Tyvärr är det som gäller den här delegationen inte ett isolerat exempel eller ett enskilt misstag. Det har sett ut på samma sätt när regeringen har skickat stora delegationer till auktoritära stater. Vi såg det också i delegationerna till Vietnam, Saudiarabien och Filippinerna. De som inte företräder ekonomiska vinstintressen och näringslivet är ganska lätttråkna i delegationerna.

Sedan tror jag att det är ganska mycket som vi borde diskutera när det gäller våra relationer med Iran. Jag tycker att det är bra att det finns ett kärnteknikavtal på plats. Jag tycker att det är bra att man avvecklar delar av de sanktioner som är kopplade till kärnteknikfrågorna. Det ger oss också en möjlighet att kanske skifta fokus. Den diskussion vi har haft med Iran de senaste åren har fokuserat väldigt mycket på kärnteknikfrågor och ganska lite på de andra frågorna – de centrala frågorna om att det är ett land som systematiskt förtrycker kvinnor och flickor, avrättar hbtq-personer, fängslar fackligt aktiva och spelar en destruktiv roll i regionen, i Syrien, Irak och Jemen. Här tror jag att vi behöver ha mycket mer diskussion framöver. Där kommer jag säkert att ha möjlighet att återkomma till Margot Wallström, för jag tror att detta är de centrala frågorna i vår relation till Mellanöstern i stort.

Anf. 14 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Jag håller med om det. Jag tror att detta är början på en diskussion som vi måste fortsätta. Som du säger, Hans Linde, är det faktiskt kärnavtalet som har öppnat upp för denna möjlighet. Det har öppnat för kontakter, och då måste vi diskutera hur de ska utformas, hur dagordningen ska se ut och vilka frågor vi ska driva.

Jag tar också till mig det du säger om sammansättningen av delegationer. Det är en ständigt pågående debatt. Vi håller redan på att ändra en del av den föregående regeringens syn på hur sådana här delegationer skulle se ut. Jag tror verkligen att man behöver diskutera sammansättningen i varje enskilt fall men också generellt: Hur ska man lägga upp det hela så att man också har trovärdighet? Det handlar framför allt om att man ska få konstruktiva möten på plats. Det ska ju finnas en möjlighet för dem som åker med att ha något att säga till om, så att de har en naturlig plats i delegationen och också vid de möten som hålls när man väl kommit fram.

Jag tar inte lättsinnigt på detta. Jag tycker att detta är en viktig fråga, både principiellt och konkret, i varje enskilt fall. Den diskussionen tycker jag att vi ska fortsätta. Men det är bra att vi delar synen på att kärnavtalet faktiskt öppnade upp för denna möjlighet. Det kommer att stärka moderata och reformvänliga krafter i Iran. Det kommer att vara en viktig men många gånger svår balansgång att kunna kritisera där det behövs och verkligen hävda och stå fast vid våra värderingar och vår syn på demokrati, mänskliga rättigheter, kvinnors roll och så vidare, och att i fortsättningen behålla en öppen kontakt också i handelsfrågor.

Överläggningen var härmed avslutad.

Protokollet för den 27 januari justerades.

§ 4 Meddelande om parentation

Talmannen meddelade att *onsdagen den 22 februari kl. 16.00* skulle parentation hållas för att hedra minnet av riksdagsledamoten Margareta B Kjellin.

§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2016/17:263

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:263 Flickors jämställdhet

av Erik Andersson (M)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade möten och resor.

Stockholm den 16 februari 2017

Utbildningsdepartementet

Gustav Fridolin

Interpellation 2016/17:295

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:295 Gårdsförsäljning av alkohol

av Edward Riedl (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 21 mars 2017.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 14 februari 2017

Socialdepartementet

Gabriel Wikström (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Interpellation 2016/17:299

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:299 Svensk ansökan om vinter-OS 2026

av Edward Riedl (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 21 mars 2017.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.
Stockholm den 14 februari 2017
Socialdepartementet
Gabriel Wikström (S)
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditionschef

Interpellation 2016/17:306

Till riksdagen
Interpellation 2016/17:306 Statens ägande av Telia
av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 21 mars 2017.
Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.
Stockholm den 15 februari 2017
Näringsdepartementet
Mikael Damberg (S)
Enligt uppdrag
Fredrik Ahlén
Expeditionschef

Interpellation 2016/17:307

Till riksdagen
Interpellation 2016/17:307 Socialstyrelsens nationella riktlinjer för
vård vid depression och ångest
av Karin Rågsjö (V)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 21 mars 2017.
Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.
Stockholm den 14 februari 2017
Socialdepartementet
Gabriel Wikström (S)
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditionschef

§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Framställningar
2016/17:RB1 och RB2 till finansutskottet

Redogörelser
2016/17:RS2 och RS3 till utrikesutskottet

Anf. 15 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

*Svar på
interpellationer*

Herr talman! Elisabeth Svantesson har frågat mig när jag bedömer att målet om att alla nyanlända ska vara i jobb eller utbildning inom två år kommer att vara uppfyllt. Elisabeth Svantesson har också frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att alla nyanlända ska vara i jobb eller utbildning efter två år.

Sedan regeringen tillträdde har sysselsättningen ökat med 150 000 personer. Utrikes födda står för 70 procent av denna ökning.

Utfallet 90 dagar efter avslutad etableringsplan i etableringsuppdraget har också förbättrats sedan regeringen tillträdde. Andelen som befinner sig antingen i arbete eller i reguljära studier efter 90 dagar har ökat från i genomsnitt 28 procent år 2014 till 33 procent år 2016, trots att antalet deltagare i etableringsuppdraget har ökat kraftigt under mandatperioden.

Att nyanlända i normalfallet ska komma i arbete eller utbildning efter två år är en ambitiös målsättning. Även om andelen som går till arbete eller utbildning efter avslutad etableringsplan har ökat är det fortfarande på en alldeles för låg nivå, särskilt bland kvinnor.

Många, främst kvinnor, lämnar arbetskraften efter etableringsuppdraget. I vissa län är det fler kvinnor som lämnar arbetskraften än som går till arbete. Flera åtgärder har därför vidtagits för att öka utrikes födda kvinnors sysselsättning. Regeringen har avskaffat vårdnadsbidraget och ser nu över hur föräldraförsäkringen ska utformas för att inte försena etableringen på arbetsmarknaden. Regeringen har även gett Arbetsförmedlingen i uppdrag att särskilt fokusera på insatser för att minska arbetslösheten bland utrikes födda kvinnor.

Att öka andelen nyanlända som går till arbete eller utbildning efter etableringsuppdraget innebär en stor utmaning för Arbetsförmedlingen. Regeringen ger därför Arbetsförmedlingen förbättrade förutsättningar för att möta denna utmaning genom regelförenklingar, ökade förvaltningsresurser och satsningar inom arbetsmarknadspolitiken.

I budgetpropositionen för 2017 fastslog regeringen att regelverket för etableringsuppdraget ska ses över i syfte att minska onödig administration och skapa förutsättningar för en ökad flexibilitet och effektivitet i uppdraget. Inom Regeringskansliet pågår en översyn av det regelverk som gäller för vissa nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet.

Regeringen har breddat Arbetsförmedlingens verktygslåda genom att bland annat öppna upp extratjänster för nyanlända, och subventionen i nystartsjobb för nyanlända har höjts. Därutöver har regeringen initierat praktik i staten och snabbspår.

En stor del av deltagarna i etableringsuppdraget har behov av fleråriga reguljära utbildningsinsatser för att ha en möjlighet att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden. Regeringen satsar på förbättrade utbildningsmöjligheter, bland annat genom att föreslå ett utvidgat kunskapslyft och införandet av ett studiestartsstöd samt genom att frågan om CSN-lån för körkort ska utredas. Samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommu-

nerna behöver också förstärkas i syfte att öka möjligheterna för korttidsutbildade kvinnor och män att börja studera inom den kommunala vuxenutbildningen.

Arbetsförmedlingen måste bli bättre på att använda sin verktygslåda så att fler nyanlända går till arbete och utbildning. Ett systematiserat arbets sätt inom etableringsuppdraget håller på att implementeras. Arbetsförmedlingen bedömer att det nya arbetssättet ska bidra till att säkerställa större enhetlighet och rättssäkerhet i tjänsterna och att individerna får mer individanpassade och arbetsnära aktiviteter. Särskilt kvinnornas insatser i etableringsuppdraget ska få starkare jobbfokus än tidigare som ett resultat av det förändrade arbetssättet.

Anf. 16 ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Tack, arbetsmarknads- och etableringsministern, för svaret!

Jag har ställt mina frågor utifrån det faktum att ord spelar väldigt stor roll. Ord spelar alltid roll, men de spelar särskilt stor roll när ett statsråd eller en minister uttrycker dem. När ministrar lovar mycket och uttalar målsättningar och löften spelar det stor roll att man också följer upp och ser vart det hela tar vägen.

Min upplevelse är att Ylva Johansson konsekvent lovar väldigt mycket men att resultaten inte följer det som ministern lovar.

För två år sedan sa ministern att det ska ta två år för en nyanländ att komma i arbete. Jag vill först och främst säga att det är en lovvärd ambition, men den är något naiv i dagens läge. I dag ser vi att efter nio år är det bara hälften som är i arbete, och då kan det handla om en timmes arbete i veckan eller om 40 timmar i veckan. Det är alltså väldigt mycket som går åt fel håll.

När man från regeringens sida skickar dessa signaler är det viktigt att man också följer upp med en politik som kan möta det som man lovar. Annars tycker jag att man ska vara försiktig med löften.

Vi är i en mycket svår tid i Sverige. Vi har en svår uppgift framför oss.

Många av de nyanlända som har kommit till Sverige de senaste åren har en låg utbildningsnivå. Även om, som arbetsmarknadsministern säger, jobb och utbildning har ökat något för den här gruppen gick färre till utbildning 2016 än 2014. Det är klart problematiskt, eftersom vi vet att utbildningsnivån är viktig.

Vi har en överenskommelse om att vi ska se över en utbildningsplikt. Jag tror att det är viktigt att vi nu också kommer igång med det. Det har ju försenats något, minst sagt.

Fler måste utbilda sig. Fler måste göra sig anställbara. Det är en nyckel, tror jag, för framtiden. Men det kommer självklart också att krävas mer av en aktiv jobbpolitik. Om man lägger 40 miljarder i skatter på jobb och företagande och nu vill lägga 20 miljarder till slår det såklart alldeles särskilt mot dem som har det svårast att ta sig in.

Arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson är ganska nöjd här i talarstolen över att vi har en högkonjunktur och att det tickar på bra i svensk ekonomi. Ja, det tycker jag är bra. Det är mycket som går fantastiskt bra på svensk arbetsmarknad. Men trots högkonjunkturen ökar antalet långtidsarbetslösa. Trots högkonjunkturen har nyanlända fortfarande väldigt svårt att komma i arbete. Då kan man inte göra som man alltid

har gjort. Då måste man ha nya reformer och ta nya krafttag, särskilt när man konsekvent lovar att man ska komma till rätta med arbetslösheten och att det ska ta två år.

Min fråga till ministern här i dag är: Varför lovar ministern konsekvent mycket mer än ministern kan leverera till de nyanlända?

Prot. 2016/17:70
17 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 17 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag ska svara på den sista frågan först. Jag har sedan jag tillträdde sagt att jag tycker att man i normalfallet bör kunna klara att komma i arbete eller utbildning inom två år. Jag står fast vid det. Det är en bedömning jag gör. Vilken tid tycker Elisabeth Svantesson i normalfallet är rimlig?

Vilka mål man styr mot och vad man tycker är rimligt påverkar vilket utfall man får. Om man tycker att det är normalt och rimligt att det ska ta nio år att etablera sig på arbetsmarknaden kommer man också att få det utfallet. Jag tycker att det är viktigt att vi styr mot vad vi tycker är rimligt – och det är naturligtvis en hög ambitionsnivå. Sedan finns det alltid individer som har större svårigheter än andra – jag vet det. Men jag talar om normalfallet. Om det inte finns många extra svårigheter att komma in på arbetsmarknaden eller i studier bör det gå inom den tvåårsperiod som staten har satt upp för etableringsperioden.

Jag delar helt uppfattningen att vill man ha ett annat resultat kan man inte göra som man alltid har gjort. Det är därför vi ändrar politiken. Låt mig gå igenom några av de stora problem som vi ser!

En viktig fråga är att många är kortutbildade och att en försvinnande liten andel av dem deltar i reguljär utbildning – det gäller både under etableringsuppdraget och efter etableringsperioden. Det är en ekvation som inte går ihop. Har man mycket kort utbildning måste man bygga på den för att bli gångbar på svensk arbetsmarknad. Jag tror inte att man behöver bygga upp till motsvarande en svensk grundskolenivå, men man måste bygga på utbildning – det är helt klart. Därför måste vi införa – det är Elisabeth Svantessons förslag, som jag tycker är bra – en utbildningsplikt för nyanlända med kort utbildning.

Ett hinder för att kunna införa den har varit den lagstiftning som har styrt etableringsuppdraget. Nu ändrar vi det, så att det blir möjligt att ställa krav på individen i etableringsuppdraget. Man kan då anvisa personer till exempel till reguljär utbildning och kräva att de deltar i den för att få sin ersättning. Jag hoppas att vi samma dag som en lagstiftning är på plats kan införa en utbildningsplikt som börjar gälla för alla kortutbildade.

Vi ser ett stort problem med att kvinnor lämnar arbetskraften. En väldigt bra del av reformen när det gäller etableringsuppdraget – alla delar var inte bra – är att alla män och kvinnor blir individuellt inskrivna på AF och har en individuellt baserad ersättning i etableringsersättningen. Till skillnad från familjebaserade ersättningar, till exempel försörjningsstöd, finns det då ett starkt incitament för både män och kvinnor att delta. Det lönar sig verkligen. Om en går från ersättning till arbete ökar familjens inkomster väsentligt. Det är mycket bra.

Vi ser nu effekten. Vi har kvinnor som går direkt in i arbetskraften, i och med att de skrivs in på Arbetsförmedlingen. Men vi ser också att efter två år försvinner väldigt många från arbetskraften. I vissa län är det fler

som försvinner från arbetskraften än som går in i arbete. Det är naturligtvis väldigt allvarligt. Hur håller vi kvar de kvinnorna i arbetskraften? Det finns ingen arbetsmarknadspolitik i världen som biter om man inte ens står till arbetsmarknadens förfogande.

Det är klart att sådant som till exempel föräldraförsäkring är viktigt när det gäller incitamenten. Men jag tror också att det finns annat man kan göra. Jag tror att till exempel studiestartsstöd för att finansiera studier även efter etableringstiden kommer att vara viktigt, inte minst för kortutbildade kvinnor.

Vi har också sett ett annat stort problem med nuvarande lagstiftning, som Arbetsförmedlingen vittnar om. Det är att många har tomma etableringsplaner. De innehåller inte någonting eller väldigt lite. Med nuvarande lagstiftning kan inte Arbetsförmedlingen gå in och ändra det. Därför måste vi ändra lagstiftningen. Ett sådant förslag är på väg. En lagrådsremiss kommer att beslutas inom kort, så att vi kan få en annan ordning, där vi kan ställa samma krav på nyanlända som vi gör på andra arbetslösa.

Anf. 18 ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Tack för det svaret! Nio år är självklart en förfärligt och en förfärande lång tid, särskilt med tanke på att det nu har kommit väldigt många nya till Sverige. Fortsätter utvecklingen i samma takt kommer vi om några år att ha enormt många människor i utanförskap, inte bara i utanförskapsområden i stora städer utan också i många av våra mindre kommuner runt om i Sverige.

Jag menar att man, när man säger två år och sätter upp det som ambitionsmål, också måste koppla en politik till det. Man kan som ministern säga: Ja, vi ändrar nu etableringslagen och gör en förordning. Ja, det är vi med på. Jag tycker att det är mycket bra. Men om det är svaret som gör att det nu ska gå mycket fortare för människor att komma i arbete har Sverige stora problem framför sig. Vi behöver självklart också en kraftfull jobbpolitik, och vi behöver ta fram fler enkla jobb, herr talman.

Regeringschefen har vid flera tillfällen sagt att han tror att det behövs ungefär 30 000 enkla jobb i Sverige – det är alltså jobb som inte kräver hög utbildning. Men vi vet att det är 150 000 personer som är arbetslösa och som har en mycket låg utbildning. Många av dem behöver utbildas – absolut. Men jag tror att det är naivt att tro att alla de ska gå vidare till högre utbildning.

Vi behöver jobba med jobbpolitiken. Men vi behöver också, som ministern var inne på, ställa krav. När vi nu gör om etableringslagen blir det lite enklare att ställa krav på individer. Men jag vill ändå, avslutningsvis i den här rundan, ställa en fråga till ministern. Jag tycker att ministern har rätt fokus när det gäller kvinnor. Det är mycket bekymmersamt att vi har så många kvinnor som efter etableringsuppdraget lämnar arbetskraften – ofta är de lågutbildade, men inte alltid. Vad kan man då fortsättningsvis ställa för krav, och vilken typ av politik ska bita på dem?

Ministern ställer en rad frågor. Eftersom ministern har ansvar och styr riket undrar jag: Vilka är svaren? Jag reser runt i Sverige och samtalar med de här kvinnorna. Det kan vara i en sfi-klass som jag möter en kvinna som har varit i Sverige i tio år och som talar en väldigt knagglig svenska. Jag kan nattvandra i Fittja eller åka till Vivalla. Var jag än är möter jag kvinnor som på grund av förlegade normer här i Sverige lever mindre modernt och

mindre fritt här än vad de gjorde i sitt hemland. Vad kan vi och vad ska regeringen göra åt detta?

Precis som ministern säger finns det ingen arbetsmarknadspolitik i världen som biter, inte ett enda jobbskatteavdrag heller – om jag ska erkänna det. Det är andra typer av insatser som behövs för att man ska komma åt de strukturerna.

Jag tror att någonting som är otroligt viktigt är samhällsinformationen, som ges i början. Den behöver skärpas. Den behöver bli, som vi har föreslagit, obligatorisk på riktigt. Man borde ha ett prov kopplat till den. Vi har alltså egentligen inga krav på ett riktigt obligatorium. Vi har heller inga krav i fråga om svenska för invandrare, sfi. Jo, kravet är att man ska vara där under två år, under sin etableringstid. Men vi har inga krav på att man ska uppnå ett enda betyg. Man kan gå på sfi i två år utan att lära sig svenska.

Vi har en väldigt kravlös integrationspolitik, generellt sett. Här vill jag se fler skarpa åtgärder från regeringen. Att först lova och sätta upp ambitiösa mål om två år och sedan inte ha en konkret kraftfull politik som är kopplad till det skapar problem, och problemen kommer att växa i framtiden.

Man ställer frågor och frågar sig vad man nu ska göra för att de här kvinnorna ska komma in i arbetskraften. Jag tycker att vi ska förvänta oss mer av en regering, nämligen att man också lägger fram förslag på riksdagens bord om hur dessa kvinnor ska komma in i arbetskraften.

Anf. 19 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag tycker att detta är en konstruktiv debatt, och här finns flera frågor där vi kan samarbeta om lösningarna.

Låt mig först säga att utbildningssatsningar är en väldigt viktig del. Det handlar inte om att de allra flesta ska in i akademisk utbildning, utan det handlar i stället om att ungefär en tredjedel av de nyanlända har en mycket kort utbildning. Även om man inte kommer att nå upp till någon hög utbildningsnivå går det inte att komma förbi att man måste satsa på utbildning för att kunna få fotfäste på arbetsmarknaden och för att kunna hävda sin självständighet i samhället.

Det finns även en relativt stor grupp – också den ungefär en tredjedel – som jag skulle beskriva som otillräckligt utbildade. Dessa människor har inte nödvändigtvis en jättekort utbildning, men utbildningen är inte tillräckligt lång för att de ska kunna försvara sina platser på svensk arbetsmarknad.

I det konjunkturläge som nu råder finns det en stor efterfrågan rörande väldigt många yrken som inte kräver jättelång yrkesutbildning. Det råder stor brist på till exempel fordonsmekaniker, plåtslagare, vårdbiträden, undersköterskor och kockar. Dessa yrken är en realistisk nivå att utbilda sig till för gruppen som har en otillräcklig men dock inte jättekort utbildning med sig. Det är viktigt att vi får in de här personerna i dessa yrkesutbildningar.

Detta område är en stor besvikelse, och här tycker jag att man ska vara självkritisk – jag själv är det. Vi har inte lyckats. Vi har gjort stora satsningar på utbildning, men resultatet av att få in människor i dessa utbild-

Prot. 2016/17:70
17 februari

Svar på
interpellationer

ningar är än så länge mycket begränsat. En av de stora utmaningarna fortsättningsvis är att se till att det verkligen blir av att människor utbildar sig till de yrken där det råder brist.

För kvinnorna behövs det naturligtvis många olika insatser. Detta gäller framför allt de kortutbildade, som tenderar att försvinna från arbetsmarknaden, men inte bara dem. Regeringen har, som jag sa, redan tagit bort vårdnadsbidraget. Detta bidrag gick nästan uteslutande till den gruppen, som därmed försvann från arbetsmarknaden.

Vi har nu tagit fram förslag om förändringar och begränsningar i föräldraförsäkringen, eftersom det som är till för att vara ett stöd för en jämställd arbetsmarknad har visat sig bli en fälla för kvinnor när de kommer till Sverige och redan har barn. Det är viktigt att vi kan genomföra dessa förändringar.

Vi har ett nytt uppdrag till Arbetsförmedlingen. Det gäller att titta på de utvärderingar som har gjorts, där det har visat sig att man behandlar män och kvinnor olika.

Jag tycker att man ska ställa tydliga krav. Jag tycker att det är rimligt att man ger goda möjligheter till den som är ny i Sverige att etablera sig, men man ska också ställa krav. Det handlar om en ömsesidighet som omfattar både möjligheter för och krav på individen.

Därför är det viktigt att vi nu får till den här lagändringen. Det var väldigt olyckligt att den förra regeringen hade en detaljerad lagreglering av allting som gällde etableringsuppdraget. Tyvärr har vi en långsam lagstiftningsprocess i det här landet, vilket gör att det tar tid när man ska ändra på något.

Men nu är vi framme. Nu kommer en lagrådsremiss och proposition till riksdagen, så att det blir en helt annan flexibilitet. Jag diskuterar gärna tillsammans med Elisabeth Svantesson hur vi ska utforma en utbildningsplikt som innehåller såväl samhällsinformation som sfi och annan grundläggande utbildning för kortutbildade inom etableringsuppdraget. Jag tror att detta är viktigt, inte minst för att stärka kvinnors ställning på arbetsmarknaden.

Anf. 20 ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Man kan skylla på den förra regeringen och på den långsamma lagstiftningsprocessen om man vill det, men det går också att lägga fram skarpa förslag för att nyanlända ska komma i arbete i betydligt högre tempo än vad denna regering har gjort.

Jag skulle kunna komma med många förslag – jag ska inte trötta ut oss med för många, men låt mig nämna några förslag på åtgärder som jag tycker att man bör vidta redan nu.

Ett förslag handlar om att omfördela. Vi har en arbetsmarknadsutbildning som staten, eller regeringen, lägger 1,8 miljarder på varje år. Skär i den och rikta den mot korta yrkesutbildningar för människor som behöver sådana! Arbetsgivarna bör finnas med i processen, så att utbildningen kan leda till arbete.

Vi har i vår budget avsatt pengar för att kommuner i högre utsträckning ska kunna jobba parallellt med språkutbildning och yrkesutbildning. Det går att förkorta den processen.

Ett tredje förslag handlar om lönestöden. Det finns ett klart förslag om hur man kan förenkla lönestöden, så att de faktiskt kommer till användning och nytta.

Ytterligare ett förslag, som jag tycker är konkret och bra, är att låta de kommuner som är duktiga på arbetsmarknadspolitik ta över etableringen. Många kommuner gör ett väldigt bra jobb – betydligt bättre än vad Arbetsförmedlingen just nu gör.

Jag har nu nämnt några konkreta förslag. Jag tycker att det är dags för arbetsmarknadsministern att sluta med att konsekvent lova många saker utan att komma till riksdagen med skarp lagstiftning och skarpa förslag på hur fler utrikes födda snabbare ska komma i arbete.

Om inte detta görs snabbt kommer det att gå riktigt illa, för det finns många nyanlända som är långt ifrån egenförsörjning. Detta beror ibland på att det inte finns några krav och ibland på att det finns för få enkla jobb där man bor. Det finns många orsaker, men regeringen måste agera. Jag vill understryka att jag tycker att tiden för att lova guld och gröna skogar måste vara slut. Man bör i stället arbeta på att lägga fram förslag som leder till jobb.

Anf. 21 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Mycket av det som Elisabeth Svantesson här målar upp som nyheter är sådant som redan görs. Regeringen gör stora satsningar på reguljär yrkesutbildning. Regeringen satsar stort på ett nytt samarbete mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna, inte minst när det gäller nyanlända. Vi har redan gjort en del, och det kommer mer när det gäller att förenkla och effektivisera anställningsstöden.

Den generellt kanske allra viktigaste frågan för att nyanlända ska komma i arbete är var man får en bostad och *att* man får en bostad. Det är väl dokumenterat från forskning och erfarenhet – och det är inte särskilt överraskande – att det spelar väldigt stor roll var man bosätts. Möjligheten att få ett arbete påverkas enormt mycket av om man bosätts i en region där det finns gott om jobb eller i en region där det är ont om jobb.

Detta är inte särskilt överraskande. Det som däremot är överraskande är att vi under många års tid har bosatt människor i de regioner där det är väldigt ont om jobb, samtidigt som vi har bosatt relativt få människor i de regioner där det finns gott om jobb.

Detta skapar naturligtvis onödiga problem. Det är mycket svårare att hitta jobb i Lessebo, i Hultsfred eller i Avesta, där man redan har väldigt många nyanlända och inte den allra bästa arbetsmarknaden. Samtidigt finns det kommuner i till exempel Stockholmsområdet som historiskt sett har tagit emot få nyanlända – en del har nästan inte tagit emot några alls – och som har en stark arbetsmarknad.

Den nya lagstiftningen, som gör att vi fördelar nyanlända jämnare över landet, bedömer jag som en av de enskilt viktigaste sakerna som politiken kan styra över när det gäller att påverka människors möjligheter att komma i arbete. Detta är också den bedömning som OECD lyfter fram när man tittar på Sverige.

Herr talman! Jag har i tidigare inlägg redogjort för vad jag tycker är nödvändigt att göra – till exempel att vidta särskilda åtgärder när det gäller

Prot. 2016/17:70
17 februari

Svar på
interpellationer

kortutbildade kvinnor. Vi kommer att återkomma med ännu fler skarpa förslag än dem som vi redan har lagt fram.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellationerna 2016/17:265 och 266 om arbetsmiljön i oroliga förorter

Anf. 22 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Erik Andersson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att förbättra arbetsmiljön för landets ambulanspersonal. Han har även frågat mig om jag och regeringen avser att vidta särskilda åtgärder för att trygga arbetsmiljön i oroliga förorter.

Det är helt oacceptabelt att viktiga samhällsbärare som ambulanspersonal utsätts för hot och våld. Regeringen tar problemet på största allvar. En särskild utredare har fått i uppdrag att överväga och föreslå de ändringar som behövs för att åstadkomma ett modernt straffrättsligt skydd för blåljuspersonal och andra samhällsnyttiga funktioner.

En ambitiös arbetsmiljöpolitik prioriteras högt av regeringen. Resurserna inom arbetsmiljöområdet har därför förstärkts med över 100 miljoner kronor per år under mandatperioden. En ny nationell arbetsmiljöstrategi finns på plats. Inom kort lämnar en särskild utredare förslag på inrättande av ett nytt nationellt centrum för kunskap och utvärdering av arbetsmiljö. Samtidigt överlämnar en annan särskild utredare en bedömning av huruvida gällande bestämmelser om arbetsmiljöansvar är ändamålsenliga, med tanke på det moderna arbetslivets utmaningar.

Ingen arbetstagare ska behöva utstå hot eller våld på sin arbetsplats. Arbetsmiljöverkets föreskrifter ställer därför krav på riskförebyggande åtgärder och hur arbetet för en förbättrad arbetsmiljö ska följas upp i allt arbete där det kan finnas risk för att en arbetstagare utsätts för våld och hot. Alla tillbud ska utredas och dokumenteras, och den individ som drabbats ska snabbt få hjälp och stöd. Arbetsmiljöreglerna gäller lika i hela landet och oavsett vilken verksamhet som bedrivs.

Anf. 23 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Frågan gällde vad regeringen avser att göra för att trygga arbetsmiljön i oroliga förorter och vad man avser att göra för att trygga arbetsmiljön för ambulanspersonal.

Att döma av svaret hänvisar man till samordnare och till ett kunskapscentrum. Men frågan är ju akut här och nu. Det behövs hjälp nu – inte efter att en samordnare har funderat ett antal varv och sedan återkommit med förslag.

Herr talman! En av statens mest grundläggande uppgifter är att garantera medborgarnas trygghet och säkerhet, oavsett om man vill ha en stor stat eller en liten stat.

Vi har hamnat i situationen att många i vårt land känner att Sveriges rikes lag inte gäller i vissa förorter. Det är våld, hot och förtryck som kan drabba alla medborgare som bor på platsen. Ibland blir det upplopp så fort

en polis, brandman eller ambulans visar sig i området. Det är en arbetsmiljö som ingen ska behöva utstå. Och vad gör regeringen i denna fråga? Ytterst lite, vill jag påstå. Man lovar runt men håller tunt. Som jag sa tidigare är en särskild utredare inte svaret på den akuta problematiken i dag.

Om du arbetar inom vården har du valt ett yrke för att hjälpa till och göra världen bättre, inte för att utstå hot eller våld från dem som ska vårdas eller av åskådare på olycksplatsen.

Jag läste en studie från 2011 som visar att ambulanspersonal upplever hot eller våld under sina arbetspass ganska ofta. Då var det 16 procent som hade utsatts för fysiskt våld, och det var för sex år sedan. Nu är det mycket värre, och mörkertalet är givetvis stort.

Senare rapporter visar att uppemot 25 procent av ambulanspersonalen har utsatts för våld, och det är ännu värre i Göteborg. Där är det mer än hälften som har utsatts för våld, kunde jag läsa i en medarbetarenkät.

När ambulanspersonal kommit för att hjälpa händer det att de återkommer till sönderslagna fordon och inte kan åka vidare med en patient som behöver hjälp. Det är en helt ofattbar situation och en arbetsmiljö som ingen ska behöva utstå. Det händer också att någon stjälar ens redskap när man hjälper en människa i nöd på platsen. Det är helt makalöst att vi har hamnat i en sådan här situation.

Att inte veta om man kan åka in till sjukhuset med en människa som behöver vård är en stressig situation och måste vara en fruktansvärt obehaglig känsla. Ambulanspersonal som ska hjälpa blir sjuka av arbetet, och det är en dålig arbetsmiljö.

Merparten av dessa människor som bor i våra oroliga förorter är givetvis skötsamma. De vill inget hellre än att lag och ordning ska gälla. Nu måste regeringen visa att den styr landet och agera kraftfullt, inte lämna över till kriminella gäng eller förtryckare.

Nu har även företagarna i Husby fått nog. Det är så allvarligt att de inte längre kan bedriva sina affärsrörelser utan att utstå hot, rån och trakasserier. Om företagen lämnar blir det en ännu sämre plats att bo på. Det är ju helt nödvändigt att vi har våra företagare i våra förorter, annars har vi ingen service att erbjuda dem som bor där. Det är en utveckling som vi inte vill se. Företagarna i Husby stängde till och med centrumet en dag som en protest mot att platsen är så otrygg. Och de ber om hjälp; de vill ha fler poliser.

Så här ser det inte ut bara i Stockholm utan i ett femtiotal utanförskapsområden runt om i Sverige.

Anf. 24 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Frågan faller i två delar.

När det gäller arbetsmiljöarbetet har regeringen redan levererat. Vi har ökat resurserna till Arbetsmiljöverket kraftigt. Det anställs fler inspektörer som kan göra fler inspektioner. Vi har en ny arbetsmiljöstrategi och nya föreskrifter när det gäller bland annat psykosocial arbetsmiljö, som också rymmer sådant som hot eller rädsla för att utsättas för hot även om hotet inte verkställs. Mycket är alltså redan levererat på detta område.

De frågor som Erik Andersson här tar upp handlar i stor utsträckning om risken för att utsättas för kriminella handlingar och kriminella gäng under sitt yrkesutövande. Det är naturligtvis oerhört allvarligt att riskera

Prot. 2016/17:70
17 februari

Svar på
interpellationer

att utsättas, eller utsättas, för kriminella handlingar och kriminella gäng när man utövar sitt yrke, som i många fall handlar om att hjälpa och skydda människor.

Allt detta kommer inte att gå att lösa inom ramen för arbetsmiljöpolitiken, utan här handlar det också om skarpare åtgärder. Det handlar om fler poliser. Det är därför som regeringen har satsat på fler poliser och vi också har fler poliser i Sverige i dag. Vi kommer att behöva fortsätta på den vägen. Vi kommer att behöva ännu fler poliser, synliga poliser som finns i de områden där man riskerar att utsättas för hot och våld. Vi behöver även en skärpt lagstiftning och skärpta påföljder.

Det är viktigt att göra saker inom ramen för arbetsmiljöarbetet. Det är självklart viktigt att arbetsgivaren har ett arbetsmiljöansvar. Men man måste se sanningen i vitögat, att detta inte kommer att lösas enbart inom ramen för arbetsmiljöpolitiken. Här krävs också fler poliser och åtgärder inom Justitiedepartementets område.

Regeringen har tillsatt en särskild utredare just för att föreslå de lagändringar och straffskärpningar som kan vara påkallade med anledning av att människor utsätts för hot och våld i sin yrkesutövning. Det handlar då om att förändra den straffrättsliga påföljden för blåljuspersonal och andra samhällsnyttiga funktioner som kan riskera att utsättas för detta. Jag tror att det är mycket viktigt.

Dessa två saker tar självklart inte ut varandra. Vi behöver satsa på arbetsmiljöarbetet i lite mer traditionell mening, men där är förstås även hot och våld en viktig fråga. Vi har också en nollvision för dödsolyckor, vilket detta också passar väl in i. Men det räcker inte. Det krävs också fler poliser och att man är beredd att göra skärpningar i den straffrättsliga regleringen.

Anf. 25 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Det var det som var frågan, men det som i svaret sägs ha levererats hjälper ju inte den akuta situationen här och nu för ambulanspersonalen eller företagarna i oroliga förorter.

Statsrådet säger att det har blivit fler poliser, men det slutar också en hel del poliser. Jag tror inte att det är den allmänna bilden att svenska folket känner att det har blivit fler poliser över huvud taget. Det finns en otrygghet som vi måste ta på största allvar och försöka förhindra så fort som möjligt.

Nu har regeringen suttit i två och ett halvt år. Den här problematiken är i och för sig inte ny, men den har eskalerat på senare år.

Jag har ställt frågor i interpellationen som gäller just oroliga förorter. Dessa bostadsområden skulle faktiskt kunna blomstra, för de har närhet till city, närhet till bra kollektivtrafik och hög befolkningstäthet. Det finns alltså underlag för att göra något bra. Men tyvärr är verkligheten daglig knarkförsäljning på öppen gata och oro för att gå ut på kvällarna och näterna.

Man måste ta tag i både den lilla och den organiserade brottsligheten. Det behövs inte fler bidrag, utan det behövs fler poliser, närvarande polis, så att människor kan känna sig trygga. Det är inte provocerande att ha polis på plats, utan det är en självklarhet om man vill att livet ska fungera normalt.

I ett inslag i norsk tv för ett tag sedan visade en polisman var torget låg, men han vågade själv inte gå in på torget eftersom det kunde vara provocerande. Då har man ju abdikerat totalt och låter andra få bestämma agendan, det vill säga de kriminella.

I Husby och Akalla får Socialdemokraterna 40–50 procent av rösterna. Det är ju era väljare vi pratar om. För mig är det viktigt att alla i Sverige ska kunna leva i trygghet och inte i otrygghet. Därför är det helt obegripligt att det inte händer något, att ni inte gör något.

Det är inte en bra arbetsmiljö och inte en bra livsmiljö. Vi måste se till att framtidstron och hoppet kommer tillbaka. Moderaterna satsar mer än regeringen på polisen, och vi vill se fungerande poliser i hela landet, överallt. Nu är det viktigare än någonsin, när tryggheten utmanas i vartenda hörn.

Utvecklingen går åt fel håll i många förorter. I synnerhet kvinnor känner sig otrygga. En tredjedel av alla kvinnor känner sig otrygga i dagens Sverige, där vi har en feministisk regering. Det är mycket prat och få förslag från en regering som stöds av Vänsterpartiet. Det är ytterst allvarligt för Sverige och för alla som bor här.

Jag kan berätta för statsrådet att jag var i Tensta centrum i veckan. Det jag kunde konstatera är att det behövs ekonomisk tillväxt och inte fler kriminella. Man behöver även underlätta för företagare, men regeringen agerar tvärtom när det gäller just företagare. Man höjer skatten på företagare och jobb. Vi behöver ekonomisk tillväxt i dessa områden.

Anf. 26 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag vet inte vad det är för debatt som Erik Andersson egentligen för. Skulle jag ha ansett det provocerande att man skickar poliser dit där det finns kriminella? Det är ju polisens uppgift, och det är därför regeringen satsar på fler poliser. Poliser ska helst inte vara provocerande, men de ska ingripa. Det är det vi har poliser till, och det är därför vi satsar på fler poliser. Jag tycker att det var ett märkligt påstående.

Frågan om människor upplever att det finns fler poliser är viktig. Det är också en viktig fråga om det finns fler poliser. Det finns fler poliser, men vi kommer att behöva ännu fler.

De utmaningar som Erik Andersson berör är långt större än arbetsmiljöfrågor, vilket jag sa i mitt tidigare inlägg. För att komma till rätta med dem är det viktigt att vi har bytt riktning i politiken. Skattesänkningar är inte lösningen på otryggheten i utsatta stadsdelar. Lösningen är investeringar i jobb, skola och välfärd. Det är också investeringar i fler poliser och att säkerställa att vi har tillräckligt bra straffrättsliga påföljder så att vi också på det viset kan skydda människor.

Det är också detta regeringen gör. Samhället har att ta ansvar och inte att abdikera.

Glädjande nog ser vi att vi i flera av de stadsdelar i Stockholms kommun som Erik Andersson lyfter upp i sin interpellation har en utveckling vad gäller jobb, hälsa och socialbidragsberoende som går i rätt riktning. Det är bra, och denna utveckling måste fortsätta.

Dessa frågor utesluter dock inte varandra. Basen är investeringar i jobb, skola och välfärd, men vi behöver också fler poliser och skarpare och mer effektiv lagstiftning och lagföring av dem som begår brott och insatser

Prot. 2016/17:70
17 februari

Svar på
interpellationer

mot dem som riskerar att begå brott. En del av dessa brott är hot och våld mot blåljuspersonal, vilket självklart är oacceptabelt ur alla synvinklar.

Anf. 27 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Jag sa inte att statsrådet tyckte att det var provocerande. Jag sa att enligt tv-inslaget i norsk tv ansåg en polisman att det kunde provocera att gå in på torget och att det skulle kunna uppvigla människorna som var där. Det är helt galet att vi har en situation där en polisman inte vågar gå in på ett torg i Sverige.

Denna interpellationsdebatt handlar om arbetsmiljö – visserligen en arbetsmiljö som arbetsgivaren kanske inte alla gånger kan påverka, men det var så frågan var ställd i interpellationen.

När jag var i Tensta nu i veckan och talade med invånarna fick jag känslan av att polisen inte är närvarande hela tiden. Det är ett stort problem eftersom när polisen väl är närvarande i stadsbilden tror alla att det har hänt något, och då viker kundunderlaget i Tensta centrum. Tror folk att det har hänt något brottsligt blir de rädda och vill inte vara kvar, vilket är fullt förståeligt. Därför krävs det en ständigt närvarande polis, så att det blir ett vanligt inslag i stadsbilden.

Därför är det ytterst märkligt när den feministiska regeringen talar om trygghet och att det nya polishuset i Rinkeby också blir försenat. Det blir möjligen klart 2019. Jag förstår inte hur det kan ta så lång tid.

Anf. 28 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Min uppfattning är att vi har professionella poliser med både kompetens och omdöme som gör ett fantastiskt och mycket viktigt arbete. Jag har svårt att se att det skulle vara ett problem att vi har polisnärvaro i stadsdelar och köpcentrum. Vi behöver det.

På frågan som interpellationen gäller, arbetsmiljön för blåljuspersonal, har jag svarat att det görs insatser avseende arbetsmiljöarbetet genom Arbetsmiljöverket och fler inspektörer och att det görs en särskild översyn av straffpåföljder vad gäller att skydda blåljuspersonal och andra samhällsviktiga insatser.

Frågan om tidsplanen för polishuset i Rinkeby är jag tyvärr inte påläst nog att svara på i denna interpellationsdebatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2016/17:184 om arbetskraftsinvandring

Anf. 29 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Hans Rothenberg har frågat mig vad regeringen avser att göra för att underlätta möjligheterna till arbetskraftsinvandring som långsiktigt säkrar tillgången till relevant kompetensförsörjning inom yrkesområden i Sverige.

Han har också frågat vad regeringen avser att göra för att effektivisera och förenkla handläggningen av ärenden som rör arbetskraftsinvandring.

Beträffande den första frågan vill jag inledningsvis påminna om att det var den förra regeringen som införde dagens regelverk, som Hans Rothenberg nu anser fungerar dåligt.

Hans Rothenberg hävdar även att arbetskraftsinvandringen har minskat flera år i rad. Det stämmer inte. Antalet arbetskraftsinvandrare har varit relativt konstant sedan införandet av dagens regler 2008.

Dessutom visar en färsk granskning av Riksrevisionen att det i huvudsak är inom lågkvalificerade yrkesgrupper, där det inte råder någon direkt brist på arbetskraft i Sverige, som arbetskraftsinvandringen har minskat. Antalet högkvalificerade inom yrken där det råder brist, exempelvis it-ingenjörer, har ökat kontinuerligt de senaste åren.

Regeringen tar frågan om Sveriges kompetensförsörjning på största allvar.

Regeringen mottog i december förra året betänkandet *Stärkt ställning för arbetskraftsinvandrare på arbetsmarknaden* (SOU 2016:91) som bland annat belyser problematiken då utländska arbetstagare inte får förlängda arbetstillstånd till följd av mindre misstag från arbetsgivarens sida.

Utredningen föreslår bland annat en möjlighet för arbetsgivare som begått misstag vad gäller exempelvis lön och försäkringar att korrigera dessa innan en förlängningsansökan lämnas in. Betänkandet är nu ute på remiss.

Beträffande frågan om handläggningen av ärenden som rör arbetskraftsinvandring vill jag betona att jag delar Hans Rothenbergs uppfattning vad gäller vikten av korta handläggningstider. Snabb handläggning gör det möjligt för svenska arbetsgivare att konkurrera om internationell kompetens på en arbetsmarknad som blir alltmer global.

Regeringen har därför i årets regleringsbrev gett Migrationsverket i uppdrag att ta fram en handlingsplan för hur handläggning av både nya ärenden och förlängningsärenden inom arbetstillstånd kan förkortas betydligt. Fokus ska vara på åtgärder som ökar produktiviteten och minskar tiden från det att ansökan lämnats in till beslut.

En förutsättning för snabb handläggning är förstås att de sökande skickar in kompletta och korrekta underlag. Migrationsverket ska därför även ta fram en strategi för en mer ändamålsenlig tillgänglighet och service i syfte att förbättra informationen till de sökande. Det ska helt enkelt vara lätt att göra rätt.

Det är i sammanhanget viktigt att komma ihåg att Migrationsverket även har i uppgift att motverka missbruk av systemet. Det är därför angeläget att det finns en balans mellan behovet av skyndsam handläggning och behovet av att motverka missbruk. Bristande kontroll riskerar att bidra till utnyttjande av enskilda arbetstagare och en urholkning av den svenska arbetsmarknadsmodellen. Goda villkor ska gälla för alla som arbetar i Sverige.

Regeringen inväntar nu nämnda remissvar och följer noga Migrationsverkets handläggning av arbetstillstånd med anledning av uppdragen i årets regleringsbrev. Med anledning av detta ser jag för närvarande inte någon anledning att vidta ytterligare åtgärder i denna fråga.

Anf. 30 HANS ROTHENBERG (M):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret.

Det här är en fråga som någonstans drunknar i den migrationsdiskussion som pågår i samhället. Det är uppenbart att det finns stora utmaningar

Prot. 2016/17:70
17 februari

Svar på
interpellationer

och en hel del problem när det gäller att hantera flyktmigrationen. Det är utmaningar som kräver mycket av det svenska samhället och även innebär en påfrestning för många enskilda individer.

Arbetskraftsinvandring är en annan sida av migrationen. Den är nödvändig för att Sverige och svensk företagsamhet ska fungera och för att vi ska kunna utvecklas på den internationella marknaden och vara konkurrenskraftiga.

Det råder kompetensbrist inom flera yrken i Sverige, och på många håll är den akut. Det gäller såväl inom välfärden som inom produktionssektorn och tjänstesektorn. Om inget snart görs riskerar Sverige att tappa arbeten och företag till utlandet.

Det finns många exempel på fall där människor som arbetat en längre tid i Sverige får lämna landet på grund av att enkla administrativa misstag har begåtts. Konsekvenserna för de personer som drabbas och för deras arbetsgivare står vanligtvis inte i proportion till de misstag som har begåtts.

Herr talman! Jag nämnde det tidigare, och det är värt att upprepa: Tillgång till god kompetens är avgörande i dagens konkurrensutsatta värld, inte minst inom it-området, där det är många företag som konkurrerar om arbetskraft på en global marknad.

Genom arbetskraftsinvandring finns goda möjligheter att rekrytera medarbetare från andra länder. Däremot kan handläggningstiden för ett arbetstillstånd vara mycket lång, vilket skapar onödigt osäkerhet och kostnader.

Sverige måste fungera även när asyltrycket är stort. Därför behövs snabbare handläggningstider för arbetstillstånd. Om man gör allting rätt ska man få svar inom 30 dagar. Det behöver säkerställas att handläggningen av ansökningar om arbetstillstånd inte trängs undan av exempelvis asylärenden, för detta är en annan uppgift.

Ministern kommenterade i sitt svar att det är det regelverk som alliansregeringen införde som jag kritiserar. Nej, jag kritiserar inte regelverket. Däremot kritiserar jag hur regelverket efterlevs och att det är alldeles för långa handläggningstider. Det skapar osäkerhet. Regeringens uppgift är att styra landet och ge Migrationsverket de redskap som behövs för att kunna svara upp mot en rimlig och relevant handläggningstid.

Många företag, universitet och högskolor behöver i dag söka kompetens utifrån – från andra länder – många gånger med ganska kort varsel. Här kan man inte vänta sex till tio månader på att få in arbetskraft som man egentligen skulle behöva inom loppet av två månader, max. Denna rörlighet kommer bara att öka. Kraven på rörlighet och en smidig hantering av myndigheter i alla länder kommer också att öka. Detta är morgondagen och framtiden, och det är den vi har att förhålla oss till. Där måste det till ordentliga tag för att korta ned tiderna.

Vi i Moderaterna hävdar att 30 dagar är en rimlig och acceptabel tid. När det gäller de direktiv som ministern har givit till Migrationsverket undrar jag: Vilken tid anser ministern är relevant för att en handläggning av arbetskraftsinvandring ska kunna ske?

Anf. 31 LARS HJÄLMERED (M):

Herr talman! Kompetensförsörjningen är en av de mest kritiska frågorna för arbetsgivare, både privata och offentliga sådana, som många gånger får kämpa för att hitta kompetent arbetskraft.

Vi har ett nationellt ansvar för att kunna matcha det hela bättre när vi utvecklar våra utbildningssystem i grund- och gymnasieskolan och i eftergymnasiala utbildningar. Men jag tror att vi ska konstatera att detta aldrig kommer att räcka till. Det finns alltid ett behov av att hitta människor som kommer från andra länder – i närområdet eller lite längre bort – och bidrar i det svenska samhället. Det är den ena viktiga aspekten.

Den andra är att vi har en trend och utveckling i världen som man kan kalla för en talangrekrytering eller tävlan om talanger. Vare sig vi talar om duktiga it-tekniker eller om universitetsforskare och andra är det många gånger en internationell arbetsmarknad.

Om vi menar allvar med spännande forsknings- och utbildningsmiljöer, en spännande och växande it-sektor eller vad det nu kan vara – kanske life science-sektorn i Hans Rothenbergs och min egen hemstad – är den internationella dimensionen helt avgörande. Där är arbetskraftsinvandringsreglerna verkligen en nyckel.

Vi kan inte ha den tillämpning vi har i dagsläget, utan vi måste på olika sätt se hur vi genom reglerna men också mycket annat i samhället kan bli bättre på att attrahera duktiga människor till Sverige, inom en rad delar av det svenska samhället.

För ett antal år sedan fick vi väsentligt bättre och mer liberala regler för arbetskraftsinvandring, som jag i allt väsentligt tycker har fungerat väl. Men vi har utmaningar när det gäller tillämpningen av dem.

Det finns framför allt två stora problem. Det ena handlar om den rena tillämpningen hos Migrationsverket när det gäller så kallad omprövning. Tidigare tittade man lite mer på helheten, men nu tittar man snarare på till exempel en enskild löneutbetalning en månad, där några kronor kan göra att en person får lämna landet.

Samtidigt har vi en diskussion om hur vi ska få de människor som har kommit till Sverige genom de senaste årens asylinvandring in i arbete. Och så kastar vi ut människor som arbetar och betalar skatt – det är inte rimligt.

Riksdagen har fattat ett beslut med en uppmaning till regeringen att ta tag i detta. Jag hoppas verkligen att regeringen ser till att komma i mål här så att man kan se till helheten, inte till enskilda detaljer, och göra rättning. Duktiga forskare och it-tekniker har faktiskt en viktig roll att spela.

Sedan har vi handläggningstiderna, som tyngs ned genom det migrationstryck vi har. Det kan ta väldigt lång tid, men där finns också en osäkerhet. Till exempel kanske man ska upp till omprövning och skickar in det som behövs om det. Det finns fall i Sverige i dag där vi har forskare på universitet och högskolor som inte vet om de kan åka på en internationell forskarkonferens därför att deras tillstånd kanske löper ut och de då inte kommer in i landet igen. Detta är inte rimligt.

Vårt svar från Moderaterna har varit att göra två saker. Det ena är att sätta upp en tidsgräns och säga att det rimliga är att en ansökan om uppehålls- eller arbetstillstånd i Sverige i normalfallet ska hanteras inom 30 dagar.

Det andra som behövs för att kunna få detta att hända är att öronmärka en del av Migrationsverkets förvaltningsanslag och säga till myndigheten att dessa pengar ska användas endast till uppehålls- och arbetstillstånd.

Avslutningsvis, herr talman, är min fråga: Är migrationsministern beredd att göra mer än detta med en strategi och ett uppdrag, till exempel

öronmärka resurser hos Migrationsverket för att säkra att de verkligen går till denna viktiga handläggning?

Min andra fråga är: Vad tycker ministern är en rimlig handläggningstid för uppehålls- och arbetstillstånd?

Anf. 32 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag tror att vi är alla överens om att företag måste ha tillgång till den kompetens de behöver. Detta är strategiskt oerhört viktigt för Sverige som industri- och tillväxtnation.

Kompetensförsörjning kan ske genom utbildning inom landet, och därför är det viktigt att satsa på utbildning och bygga ut grundskola, gymnasieskola och högre utbildning. Men en del kompetens behöver vi hämta utomlands, via arbetskraftsinvandring.

När man rekryterar människor från andra länder måste man, för att den svenska arbetsmarknadsmodellen ska fungera, se till att de som kommer hit har bra arbetsvillkor och tillförsäkras avtalsenliga löner, att företaget betalar försäkringar, att sociala avgifter betalas och att den skatt som ska erläggas betalas. Detta är viktigt för att se till att de människor som kommer hit inte hamnar i en utnyttjandesituation.

Lars Hjalmered och Hans Rothenberg håller inte med mig när jag säger att de problem som de lyfter upp har sin grund i den lagstiftning som de själva har varit med om att driva igenom. Okej, men min uppfattning är att det faktiskt är så.

Alliansregeringens lagstiftning hade, enligt min uppfattning, problem. Det ena är att om det blir fel och skatterna, avgifterna och lönerna inte betalas på rätt sätt är det arbetstagaren som får ta hela smällen, medan arbetsgivaren inte behöver riskera någonting över huvud taget. Så är denna lagstiftning konstruerad.

Det andra problemet är att om arbetsgivare i efterhand upptäcker att de har gjort misstag finns det i dag ingen möjlighet för dem att rätta till detta innan en ansökan om förlängning lämnas in. Det har gjort att en del helt enkelt har fått åka hem och söka igen, på grund av att denna möjlighet inte finns.

Detta är två stora problem med den lagstiftning som Alliansen drev igenom. Detta såg vi redan 2015. Vi lät därför tillsätta en särskild utredning, som kom med ett betänkande till mig i december förra året.

Där finns för det första ett straffrättsligt ansvar för arbetsgivare, som ska se till att göra rätt. Om arbetsgivare inte gör rätt och det finns ett uppsåt i detta kommer de att drabbas av en sanktion.

Där finns för det andra en möjlighet för arbetsgivare att i efterhand rätta till mindre misstag så att arbetstagarna slipper försättas i en sådan situation.

Remisstiden för utredningen går ut på måndag. Regeringen kommer att bereda detta vidare och ta fram lagrådsremisser och en proposition för att rätta till dessa båda delar.

När det gäller handläggningstiderna har vi fått jobba mycket hårt för att försöka korta dem och försöka se till att de är rimliga, mot bakgrund av att vi har haft en mycket stor belastning på Migrationsverket.

Jag kan konstatera att när det gäller förstagångsansökningar för yrken med krav på fördjupad högskolekompetens är den genomsnittliga handläggningstiden enligt januaristatistiken 48 dagar. Den ska vi naturligtvis försöka korta ytterligare. Den är inte tillräcklig, men det är den som nu gäller.

Jag förstår inte hur ni samtidigt kan kräva mer när ni i andra andetaget vill skära ned på Migrationsverket med 500 miljoner kronor, vilket framgår av Moderaternas budgetförslag.

Anf. 33 HANS ROTHENBERG (M):

Herr talman! Bakom denna fråga – vi kan borra ned oss i tekniska detaljer, tala om ack så viktiga ambitioner och sätta mål för handläggningstider – finns det människor som kommer till Sverige med goda ambitioner att göra rätt för sig och göra en insats. Dessa människor arbetar i företag som har goda ambitioner att göra rätt för sig, kunna utvecklas och ta del av den kompetens som kan bidra till denna utveckling.

Det finns individer bakom detta. Låt mig ge några exempel. Det senaste halvåret har det kommit allt fler rapporter om utländska medborgare som har sökt sig till Sverige för att arbeta och skapa sig ett nytt liv. Men de har i stället tvingats lämna landet.

En iransk man, som har bott i Sverige sedan 1999, arbetat och betalat skatt, ska utvisas eftersom hans tjänst inte utannonserats på rätt sätt.

En man från Bangladesh, som har studerat fyra år i Sverige och som efter studierna har fått ett arbete, ska utvisas eftersom han fått tjänsten via en annons på LinkedIn som inte varit synlig för personer bosatta inom hela EU, EES och Schweiz.

En man från Pakistan, som också har studerat i Sverige och nu arbetar med programmering i Stockholm där han är en av sitt företags ledande medarbetare, ska utvisas på grund av en byråkratisk teknikalitet. Svensk lagstiftning föreskriver nämligen att en arbetstagare från ett land utanför EU ska ha samma villkor och försäkringar som en svensk som är anställd enligt kollektivavtal. Det är en god ambition. Men i den mannens fall anser Migrationsverket att hans tidigare arbetsgivare inte har betalat tillräckligt hög ersättning gällande hans pensionsförsäkring, vilket medför att arbetstillståndet nu inte förlängs.

Detta är en orimlig situation, och detta gäller inte bara stora företag utan även små företag. Det lilla företaget Score, som har 55 medarbetare från 20 nationer, har en anställd som måste lämna landet på grund av en liten regel som gör att denna ovärderliga medarbetare kommer att få sluta sitt arbete där.

Detta är några exempel på hur det kan fungera – den praktiska realiteten. Det är detta som vi i det politiska systemet måste förhålla oss till och rätta till.

De steg som Alliansen tog under sin regeringstid var goda steg. Vi måste också putsa på de regler och lagar som har tillkommit under denna tid. Verkligheten går kraftigt framåt, och det måste vi förhålla oss till.

De fackliga organisationerna, tillsammans med näringslivsorganisationerna, tycker att detta är en av de riktigt stora utmaningarna. Den enda fackliga organisationen av de stora som inte är riktigt med på den banan är LO. LO har nyligen pläderat för att strama åt möjligheterna för personer

utanför EU att komma hit och arbeta. Liknande tongångar hörs nu från olika håll runt om i Europa.

Saco och Svenskt Näringsliv är de två ledande organisationer som ser med stor oro på denna utveckling.

Så sent som i veckan gick LO och Socialdemokraterna ut på DN Debatt och pläderade för att strama åt regelverket kring arbetskraftsinvandringen och i praktiken återinföra arbetsmarknadsprövningen. Detta är tendenser som går emot det som ministern nu säger, och jag hoppas att det är det som ministern säger i denna debatt som gäller framgent. Sverige behöver ha smidiga regler för arbetskraftsinvandring.

Anf. 34 LARS HJÄLMERED (M):

Herr talman! Arbetskraftsinvandringen är utomordentligt viktig för Sverige, för svenska företag och för offentliga arbetsgivare. Den stora uppgiften för oss framöver tycker jag handlar om att vårda och utveckla det regelverk som vi har. I allt väsentligt är det en bra lagstiftning, men vi behöver putsa och utveckla den.

Vi har ett antal utmaningar som verkligen ställer till det för arbetsgivare i Sverige. I Stockholm, Göteborg och så vidare har vi en sprudlande och spännande it-sektor. De arbetsgivare som jag besöker river bildligt talat sitt hår när det kommer till detta med arbetskraftsinvandring. Det handlar till exempel om frågan om handläggningstider. Det kan ta erbarmligt lång tid. Det skapar en utomordentligt stor osäkerhet när man inte vet om det tar två månader eller åtta månader. Då kanske man redan har kommit överens med en möjlig arbetstagare om löner och andra villkor. Men sedan blir det kanske inte någonting av detta. Samtidigt finns det ett otroligt stort tryck att utveckla företagen. Det gäller inte bara denna bransch utan många andra.

I min hemstad Göteborg har vi Astra Zeneca som tar in 300 utlänningar varje år. För den typen av arbetsgivare måste det fungera mycket smidigt, men det gör det inte i dag.

Herr talman! Jag tycker att det är ett par saker som vi måste hantera politiskt i fråga om detta. Det ena gäller att regeringen har ett ansvar att fullfölja riksdagens beslut. Det handlar om att se till helheten och kunna rätta fel. Där har jag en förhoppning, givet det som ministern säger, om att detta ska kunna lösas. Det andra gäller frågan om handläggningstiderna. Jag tycker att man ska kunna ställa ut en servicegaranti och säga att det i normalfallet inte ska ta längre tid än 30 dagar att behandla en ansökan. Man ska också kunna öronmärka resurser på Migrationsverket för att detta ska kunna ske.

Avslutningsvis vill jag upprepa min fråga. Är ministern beredd att sätta en sådan tidsgräns, till exempel 30 dagar? Är ministern beredd att öronmärka resurser för att det ska kunna ske?

Anf. 35 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Lars Hjälmered säger att det i grunden är en bra lagstiftning. Nej, det är ingen bra lagstiftning när konsekvenserna av den blir att arbetstagarna får ta hela smällen om det görs några misstag. Då är det ingen bra lagstiftning som ni drev igenom 2008.

Ni måste väl ändå se att alla de fall som Hans Rothenberg här radat upp är en direkt konsekvens av den lagstiftning som ni själva drev igenom. Detta är Alliansens lagstiftning. Det är så det regelverk ser ut som ni hittade på och som ni röstade igenom. Så ser det ut. Det är ingen bra lagstiftning när arbetstagaren får ta hela smällen. Det är ingen bra lagstiftning när det inte finns någon möjlighet för arbetsgivaren att rätta till felen, inte ens om man upptäcker dem. Man hamnar i något slags Kafkaliknande situation. Man vet om att man kanske gjorde ett misstag för några år sedan. Sedan försöker man i efterhand rätta till det. Men regelverket och byråkratien ser ut på ett sådant sätt att man faktiskt inte klarar av att göra det. Då är det ingen bra lagstiftning.

Det var precis detta vi såg redan 2015. Detta måste vi utreda och rätta till, och jag fick ett betänkande i december. Remisstiden går ut på måndag, och vi kommer då att gå vidare till riksdagen med detta så fort som möjligt för att rätta till just de problem som ni tar upp.

Men beskyll inte den nuvarande regeringen för sådant som ni faktiskt själva var med om att driva igenom. Det tycker jag inte är särskilt klokt.

Hans Rothenberg sa att det ibland kan finnas lite teknikaliteter och byråkratiska små regler som ställer till bekymmer. Men jag ska säga att om man inte betalar tillräckligt bra lön, om man inte har betalat försäkringar, om man inte har betalat sociala avgifter och om man inte har betalat skatt då är det inte fråga om några teknikaliteter utan då handlar det om ett regelverk som syftar till att faktiskt skydda människor från att bli utnyttjade. Det finns gott om exempel på hur människor faktiskt har utnyttjats i dessa situationer. Därför är min grundinställning att det måste finnas ett regelverk för detta.

Om man sedan av misstag inte klarar av detta och det rör sig om smärre fel ska det i efterhand kunna läkas, och det är det som detta går ut på. Men vi får vara noga med hur vi uttrycker oss om det regelverk som finns.

Det står i interpellationen att arbetskraftsinvandringen har gått ned. Nja, så är det inte – arbetskraftsinvandringen ligger faktiskt rätt stabilt under åren. Förra året beviljades 13 000 uppehållstillstånd till arbetstagare. Det som har gått ned under åren är tillstånden för de lågkvalificerade yrkena. Om vi tittar på bärplockare och plantörer ser vi att det 2009 beviljades 7 200 sådana tillstånd. År 2016 var det 3 200. Det är alltså en halvering av bärplockare och andra säsongarbetare som har kommit till Sverige för att jobba.

Tittar jag på it-arkitekter, dataspecialister, systemutvecklare och civilingenjörer ser jag däremot motsatt utveckling: Det är faktiskt så att antalet ökar. År 2009 beviljades 2 200 tillstånd till it-arkitekter, och år 2016 var det 3 700. Det är en ökning. För civilingenjörer är siffrorna 539 år 2009 och 791 år 2016. I precis den grupp man talar så mycket om att företag behöver ser vi alltså en ökning. Bland annat rekryteras människor från Indien, som jag för övrigt besökte förra året. Då diskuterade jag just denna fråga.

Vi vill gärna medverka till att korta handläggningstiderna, men det klingar falskt när Moderaterna kräver att handläggningstiderna ska kortas och samtidigt vill skära ned på Migrationsverket med 500 miljoner, herr talman. Hur ska det gå ihop?

Anf. 36 HANS ROTHENBERG (M):

Herr talman! Jag tycker att denna interpellation är alldeles för viktig för att vi ska göra detta till ett bråk om vems felet är. Vi har en situation som inte fungerar. Det är en lagstiftning som alliansregeringen satte i verket. Saker och ting har förändrats, och det behövs en smidig och flexibel hantering av detta eftersom situationen har ändrats.

Ministern har i sitt svar och sina inlägg varit angelägen om att påpeka att de fel som görs av arbetsgivare ska åtgärdas och att man minsann inte kan hoppa över skaklarna när det gäller det. Men det finns faktiskt många företag som avstår från att rekrytera arbetskraft från andra länder just på grund av risken. Gör man ett litet fel kan det innebära väldigt stora konsekvenser för företaget, för företagaren och för den enskilda anställda. Detta är ett signalspråk som är väldigt viktigt att hantera, och det är ett signalspråk som regeringen har möjlighet att ändra på.

Vi moderater vill att handläggningstiderna för arbetstillstånd kortas, och de ska kortas till 30 dagar. Och ja, vi gör justeringar i Migrationsverkets budget. Vad vi är väldigt tydliga med är dock att en del av förvaltningsanslaget till Migrationsverket bör öronmärkas för handläggning av ansökningar om arbetstillstånd för att på så vis undvika att dessa ärenden trängs undan av andra frågor.

Situationen är orimlig när människor som bor i Sverige, arbetar och gör rätt för sig plötsligt skickas hem på grund av byråkratiska teknikaliteter. Arbetskraftsinvandring gör Sverige rikare; det tror jag att vi kan vara överens om. Öppenhet, inte den här formen av protektionism, är vad som bygger framtidens kunskapssamhälle. Där ska Sverige vara en viktig global aktör.

Anf. 37 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Det var välkommet att Hans Rothenberg till slut sa att detta är Alliansens lagstiftning, för så är det ju.

Jag förstår mycket väl att en del företag kan dra sig för att göra den här typen av rekryteringar när de ser att det inte finns möjlighet att läka ett eventuellt fel. Det är precis därför vi vill rätta till den delen i lagstiftningen. Remisstiden för utredningen går som sagt ut på måndag, och därefter sker sedvanlig beredningsprocess. Sedan kommer vi att återkomma till riksdagen så fort som möjligt. Jag vet att det är angeläget att vi löser detta. Det var därför vi en gång tillsatte utredningen – för att försöka lösa detta. Det finns även många andra förslag i utredningen som vi kommer att gå vidare med.

Hans Rothenberg säger att man vill korta handläggningstiden till 30 dagar och öronmärka pengarna. I nästa andetag talar han om att man skär ned med en halv miljard. Vi har ju byggt ut Migrationsverket de senaste åren. Det har nu över 7 000 anställda just för att klara av den ökade arbetsbördan i form av såväl asylansökningar, förstås, som den här delen. Nu står jag här och diskuterar arbetskraftsinvandring, och nästa vecka kanske jag står och diskuterar med en annan moderat som säger att vi måste förkorta handläggningstiderna för asylansökningar.

Det är precis det som blir så knepigt – att man i sina budgetförslag har nedskärningar och sedan i nästa andetag säger att man ska öronmärka

pengar. Då hänger inte budskapet riktigt ihop. Man kan inte göra båda sakerna på en och samma gång.

I grunden har vi gett Migrationsverket i uppdrag att korta handläggningstiderna. Jag nämnde att handläggningstiden nu ligger på 48 dagar när det gäller gruppen som har fördjupad högskolekompetens, och vi ser till att jobba vidare. Vi ska presentera ett lagförslag för riksdagen så fort som möjligt.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2016/17:70
17 februari

Svar på
interpellationer

§ 10 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

EU-dokument

KOM(2017) 10 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om respekt för privatlivet och skydd av personuppgifter i samband med elektronisk kommunikation och om upphävande av direktiv 2002/58/EG (förordning om integritet och elektronisk kommunikation)

§ 11 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 16 februari

2016/17:320 Nord Stream 2

av Mikael Oscarsson (KD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:321 Åtgärder för jämställdhet

av Maria Stockhaus (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:322 Inhemska adoptioner

av Maria Stockhaus (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 16 februari

2016/17:855 Stöd till den småskaliga vattenkraften

av Cecilia Widegren (M)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:856 Stöd till den indonesiska demokratin

av Birgitta Ohlsson (L)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:857 Service och närvaro i hela landet

av *Mikael Dahlgqvist* (S)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2016/17:858 Id-kapningar

av *Ewa Thalén Finné* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:859 Delat rum i stödboende

av *Elisabeth Svantesson* (M)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:860 Stödfond till iranska feminister

av *Birgitta Ohlsson* (L)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:861 Vattenfalls investeringar i fossil energiproduktion

av *Birger Lahti* (V)
till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2016/17:862 Transnationella ärenden kopplade till hedersrelaterat våld och förtryck

av *Tina Ghasemi* (M)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:863 Hot mot torsken

av *Tina Acketoft* (L)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2016/17:864 Unrwa-anställdas antisemitism och våldsbejakande extremism

av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:865 Användandet av radio- och tv-avgifter

av *Björn Söder* (SD)
till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

§ 13 Kammaren åtskildes kl. 10.55.

Sammanträdet leddes av talmannen.

Vid protokollet

BRITT-MARIE HARTVIG

/Olof Pilo

§ 1 Svar på interpellation 2016/17:257 om den turkiska regeringens förtryck av oppositionen.....	1
Anf. 1 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	1
Anf. 2 JONAS SJÖSTEDT (V).....	1
Anf. 3 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	3
Anf. 4 JONAS SJÖSTEDT (V).....	4
Anf. 5 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	4
Anf. 6 JONAS SJÖSTEDT (V).....	5
Anf. 7 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	6
§ 2 Svar på interpellation 2016/17:258 om resan till diktaturen Iran.....	6
Anf. 8 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	6
Anf. 9 HANS LINDE (V)	7
Anf. 10 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	8
Anf. 11 HANS LINDE (V).....	9
Anf. 12 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	11
Anf. 13 HANS LINDE (V).....	11
Anf. 14 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	12
§ 3 Justering av protokoll.....	13
§ 4 Meddelande om parentation	13
§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	13
§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott	14
§ 7 Svar på interpellation 2016/17:259 om jobb för nyanlända efter avslutad etablering.....	15
Anf. 15 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	15
Anf. 16 ELISABETH SVANTESSON (M)	16
Anf. 17 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	17
Anf. 18 ELISABETH SVANTESSON (M)	18
Anf. 19 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	19
Anf. 20 ELISABETH SVANTESSON (M)	20
Anf. 21 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	21
§ 8 Svar på interpellationerna 2016/17:265 och 266 om arbetsmiljön i oroliga förorter	22
Anf. 22 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	22
Anf. 23 ERIK ANDERSSON (M)	22
Anf. 24 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	23
Anf. 25 ERIK ANDERSSON (M)	24
Anf. 26 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	25
Anf. 27 ERIK ANDERSSON (M)	26

Anf. 28 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	26
§ 9 Svar på interpellation 2016/17:184 om arbetskraftsinvandring.....	26
Anf. 29 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	26
Anf. 30 HANS ROTHENBERG (M).....	27
Anf. 31 LARS HJÄLMERED (M).....	28
Anf. 32 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	30
Anf. 33 HANS ROTHENBERG (M).....	31
Anf. 34 LARS HJÄLMERED (M).....	32
Anf. 35 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	32
Anf. 36 HANS ROTHENBERG (M).....	34
Anf. 37 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	34
§ 10 Bordläggning.....	35
§ 11 Anmälan om interpellationer	35
§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar	35
§ 13 Kammaren åtskildes kl. 10.55.	36